

1918 1928

ROMAN

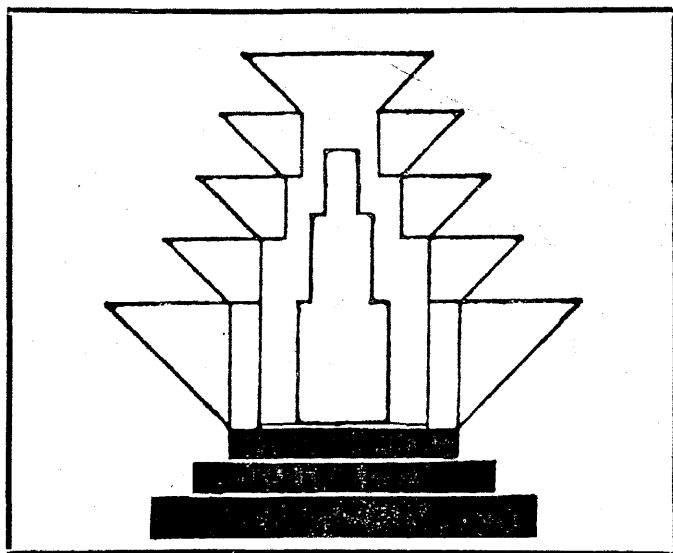
N:4

St. J. Koolmeester
aastil NOY aHKKP SP
atukog: 7533

**VABARIIGI 10 AASTA PÄEVA
JUUBELINUMBER**

K. O. ARENG-TALLINN

KUNST JA TÖÖSTUS MEDEA

LIHTSAD KUID MAITSERIKKAD JA OMAPÄ-
RASED TUALETID, KÜBARAD, HUVITAVAD
GARNITUURID, SALLID, BOLEROD, LILLED, LIN-
GERIE, TIKANDUSED, REISITARBED, SPORDI-
ASJAD J. N. E.

KUNST JA TÖÖSTUS MEDEA

SUUR ROOSIKRANTSI TÄN. 15.

MÕÖDUKAD HINNAD. TULGE ja VAADAKE.

JOH. TAMM

Kudumise tööstus ja kauplus

Vana Posti tän. nr. 8

Alaline uudis. Igasugused kujutud asjad äris valmis. Tellimised täidetakse ruttu ja korralikult.

Hinnad mõõdukad.

Vana Posti 8—Tallinnas—Vana Posti 8

Jalanõudekauplus

Estoonia puiestee, 16

W. INGERMAN

Soovitab oma töökojas valmistatud igasuguseid moodsaid ja elegantseid jalanõusid võistlemata hindadega.

Valmisriiete kauplus

PEETER PÖDDER

asub nüüd **Kullasepa t. 7**

Soovitab oma ostjasringkonnale suures valikus meesterahva valmisriideid võistlemata hindadega.

Tellimiste vastuvõtmine meeste- ja naisterahva riiete peale.

**Kunst-
fotostudio**

A. TEPPOR & Co.

Viru tän. 3.

Valmistab kõiksugu peenemaitselisi kunst-päevapilditöid: grupesid, lasteülesvõtteid, portreesid jne.

G. BIRK Auruvärvimise ja keemilise (benziniga) puhastuse tööstus

Tallinn, Maakri tänav, 23. Telefon 12-18

1. jaanuarist s. a. värvimise ja puhastamise tööde hinnad

alandatud kuni 15%

Ülikondade pressimine Hoffmans Methodi masinal **ainult 75 senti**

Äri avatud kella 8¹/₂—5.

Töö kiire ja korralik

Äri avatud kella 8¹/₂—5.

Ärge wisake ära meeste- ja naisterahwa
wanu kübaraid,
sest firma „MIX“ teeb wanad kübarad nii kui uueks.

Wormib, puhastab, wärwib, pöörab ümber wäljamaa süsteemi järele spetsial masinaga elektri jõulise wiltpressiga.

Kübaratulbid wormib igasugu moe järele.

Firma „MIX“,

Sauna tänaw, nr. 1.

Kõnetraat 25-12.

Moodsad mööblid,
mis teid rahuldavad,

soovitame omast laost:

Magamistoa
Söögitoa
Kabineti
Saali

mööblid

Tubade sisseseadetena kui ka üksikmööblitena.

Palume külastada meie ladu vabriku juures.

MÖÖBLIWABRIK

A. S. „MASSOPRODUKT“

S. Tartu m., nr. 61-a. Tel. 18-96.

Daamide ja härrade esimese klassi
Juuksetööstus

„UNION“

Raekoja tänn., 3 Tallinn Telef. 32-05

Äri uue omaniku waldamisel sisseseadelt täiendatud.

Walitud tööjõud – Korrektneteenimine.

Kodused tellimised võetakse vastu.

Daamidesalong eraldi sissekäiguga.

Palun külastada: OMANIK

J. PUKSBERG

rätsepaäri

— TALLINN, Pikk tänaw nr., 43. Kõnetraat 11-79. —

Wõtan tellimisi wastu kõiksugu meesterahwa riiete peale. Alati suures walikus ingliseriie, woodrit, siidi ja nahku.

Sealsamas antakse üürile smokingid, frakülikonnad ja tsilindrid.

Rotmaan

Ilmub kaks korda kuus.

SISU: P. Grünfeldt: 24.II.28. — Luise Westkirch: Kui armastus räägib. — O. O. Nubicki: Koolimälestus. — O. Grossschmidt: Wabaduspäewal. — Tähtsamad momendid Eesti Wabariigi tekkimisest ja arenemisest. — Eesti riiklise iseseiswuse kümneaastase kestwuse tulemused. D. Barnsley: Pettus. — M. J. Eisen: Kuuneiu. — T. C. Bridges: Mees Montevideost.

Nr. 4 (142)

Weebruar 1928

VII aastakäik.

24. weebruariks 1928.

P. Grünfeldt.

**Mis see on, mis täna haarab hinge,
wõimukalt me südant wallates?
Mis meid rabab kui elektripinge,
meie rinda kuumust kallates?**

**Armastus see meie kodu wastu,
mis on saanud iseseiswaks maaks. . .
Hing ei enam hirmusse meil kastu,
et meid wõerad wallata veel saaks.**

**Kümme aastat ehitame juba
oma kodu põuel palawal;
armastus see soojendab me tuba
talwekülmal, wihmal walawal.**

**Eks meist igaüks ju soojalt eelda:
töö ja hool me kodu õitsma aab!
Kes küll wõib siis armastust siin keelda
temale, kelt hing nii palju saab?**

**Tänu minewiku hädadele,
mis on meile palja piina toond,
seisame nüüd walmis wõitlusele,
walmis tööle, mis meid uueks loond.**

**Tööle! Edasi, kel kodu armas!
iga tund nii käsib karedalt,
Kodu ehitama ole warmas,
muidu oled surnud elawalt!**

Kui armastus räägib.

Saksa kirjaniku Luise Westfisch'i romaan.

4

Ta pahandas enesega selle mõrdluse pärast, mis talle vastu tahtnult meele tulnud. See mees tema kõrval oli ta tulewik — talle veel pisut mõõras. Aga küll ta temaga juba harjus. Siegfriedi kofimine oli temale õnneks, wististi. See wõis olla waid kõuepilwe lähenemise palawus, mis teda nii hirmsasti kartlikuks tegi.

Ka Siegfriedile mõjus see palawus, tegi ta sõnatuks ja piitjutas ta merd. Frmingardi wänamate naeratus oli talle osutanud, mis temalt oodati, ja teda tufastas selline eestawaline asi. Tema leidis armastuse kõrwalrajad olevat palju külgetõmbamamad. Kuidas tuli sellise korrekse majatütre vastu ometi olla? — Kas oli üldse waja pikka kõnet? Frmingard teadis seda samati kui tema. Rabane kommetimäng!

Nad olid jõudnud metsa. Õhk näis seal olewat veel umbsem. Siegfried wõttis taskurätiku ja kuwatask oma otsaesist.

„On pagana palam.“

„Lähme tagasi,“ ütles Frmingard. See mõte tõi temale kergendust.

Tagasi? No waata weidrust! Kas tahtis ta teda rututada. Tee ruttu. Ma ei taha enam oodata? —

Waljusti wastas ta:

„Majas on veel palavam.“

„Tummalt läksid nad sügawamale metsa.“

„Suurepärane koht, see mälestusammus,“ algas wiimaks Siegfried, kellele waitimine igawaks läks. „Pagana kohmakas.“

„Ei tea,“ wastas Frmingard. „Arwan, need toredad inimesed, kes ifamaa eest surid, oleksid wäärinud paremat.“

„Paremat?“ Siegfried oli üllatatud. „Kuidas ja seda armad?“

„Noh, wahjast imeilusat aeda, millest weel aastasajad nende lapselapsed wõiksid rõõmutunda ja milles iga puu ühe langenu nime kannaks.“

„Jah, nii wõiks seda ju ka teha,“ nokutas Siegfried hajameelselt. Kas tahtis see tüdruk temale selle imeliku ütlu läbi oma hinge õrnult ümutada?! — Luuletusi ta sellise palawusega ei armastanud.

Oma jalutuskäpiga lõi ta tufajelt mitmel siinilisel, mis tee ääres õitsetid, pead maha.

Siis pani hele walgus puutüved äkki sirama. Wali kõuefömin järgnes. Ja ühtlasi hakkasid raskest wihamapiisad puudele sadama. Dotamata ruttu oli kõuepilw lähenenud.

„Nüüd peame aga jooksuma,“ hüüdis Frmingard kohkudes.

Siegfried hoidis teda kinni.

„Kõrtsi juure me enam ei jõua. Ruttu teisel pool ojakest seiswasse hütti.“

Nad jooksid üle purde, läbi pika rohu, üle puujuurte ja raagude mäest üles poolel mäel seiswa hütti juure. Selle sees poolpimedas seisus piin. Frmingard istus pingi äärmisele otsale, ometi istus Siegfried tal nii lähedal, ei nende küünarmukid kokku puutusid.

Wäljas paenutas mühisew tuul sajaastaseid waru tüwesiid, ränk sadu trummeldas katusel, paisutatades mäelt woolawaid tirsid wahutawateks mäeojadeks. Wälk sähwatas wälgu kaulul, wahetpidamata kõmises kõu. Inimesehääl uppus metsikuks muutunud looduse mühinaks. Sellegipärast pidi Frmingard kõnelema. See tumm istumine Siegfriedi seltsis ahwardas teda lammutada.

„Kui wiim ometi üle lähets! — Wanemad hakkawad kartma.“

Wälk walgustas ta nägu selle küsimuse puhul, ja ta kohkus Siegfriedi usinatut naeratuft nähes.

„Kuidas nii?“ küsis ta rahutult. „Kas sa selles tahtled?“

„Kui usufin, et inimesed wõiwad ilma teha, siis oletafin ma, et meie wanemad selle ilma just meie jaoks on teinud.“

„Teinud? — Meie jaoks? — Jah, aga milleks?“

„Noh, et siin efitamata wõime koos istuda.“

„Mina ei leia siin midagi ilusat,“ waidles neiu wärisedes. „Hütt on nii kitsas, pime ja tume.“

„Meie otstarbeks kõige sobiwam.“

Nüüd kargas neiu jalule, metsik hirmus. —

„Ma ei saa sinust aru.“

„Ah, ärand tee nii,“ ütles Siegfried karsitult, otustawalt, et waja lõpule jõuda. „Mis jaoks peame mängima kommetit? Siin publikut ei ole. Sina tead seda sama hästi kui mina, misjaoks me siin oleme.“

Ta wõttis neiu ümbert kõwasti kinni, pigistas ta oma najale ja surus palawad suudlused ta huultele. Neiu oli küllalt ihaldamise-wäärt, aga tõrkumine tuli tema juurest ära harjutada.

Hetke aega puhkas neiu nagu kivistunult tema käte wahel. Siis tuli ta suust karjatus,

nii tõrjuw ja wastif, et Siegfried käed üllatult lahsti lastis, ja waewalt tundis Jrmingard enese olewat waba, kui ta tema juurest juba wälja tormas woolawasse wihmasse — edasi, pimedast peast edasi.

Hütilawel seistes kirjendas Siegfried talle järele:

„Jrm! Jrm! — Mis siis see tähendab? — Et jää ometi paigale!“

Neiu ei pöörnud pead ega wähenanud ka oma põgenemise kirust.

Silmapiilgu kaalus Siegfried. Temale läbi weeputuse järele minna? — Rahe armastaja wahel wõidujooks ette wõtta? — Tänan, ei. Siegfried Mieske ei tahtnud end naeruwääristsada. Tahtis ta tulewane enesele tingimata nohu saada — olgu nii lahke. Tema tahtis oodata, kuni wihm üle läks. Ta istus pingile ja süütas sigareti. Waitne rahutus piinas teda. Kas oli ta oma kojumisega liiga rutanud? — Sellesed ausad tüdrukud olid ka liig weidrads, liig edewad! —

Jrmingard jooksis waheajal edasi, oma hirmus alataja ustudes, et kuulab oma järel läbi tormimüha ja wihmaplagina Siegfriedi samme. Üks madal oks rebis tal kübara peast, ta kahmas selle kätte ja jooksis edasi — edasi, kuni hingeldus ta seisma jääma sundis.

Nüüd alles julges ta taha waadata. Ta oli ükfinda. Ei ainuistki eluolemuist lähedal ega kaugele. Ainult wihm tilkus kõrgete mändade küljest, ainult torm raputas nende latwu. Mürin oli kustunud. Nõrk walgukuma waid walgustas weel aegajalt metsa tumedust. Ta õhuke kleit kleepus keha küljes, ta rind puhles. Nüüd waid tagasi wanemate juure, tagasi nende warju alla!

Seal all näis olewat mingisugune tee. See wiis wististi Siegenhauseni.

Neiu jooksis mäest alla ja lippas kitsast rada mööda läbi metsa edasi. Edasi, waid edasi!

Uga nüüd oli ta juba enam maad jooksnud, kui ta Siegfriedi kõrwal oli metsa tunginud. Ja ühtki maja ega lagendikku ei ilmunud — ifka ainult männad, männad, nii kaugele kui pill ulatas. Ei, see tee ei wõinud olla õige. Saiem läks ta si üle. Sedamööda hakkas ta minema. See pidi ta metsast wälja wiima, wähemalt mõnele lagendikule, kus ta wõis õige juuna wõtta.

Uga weel tihedamaks muutus mets, weel tumedamaks muutus ümbrus! See polnud enam üksi metsatumedus — see oli õhtu waril! Wihm oli üle läinud, jäifelt puhus tuul. Neiu lödises märjas ja külmas. Ja ei mingit pääseteed, mingit teejuhtil! Ara ekjunud. Üksipäini õises met-

sas ekjunas! Jial polnud ta tohtinud üksi olla — ja nüüd siin üksipäini! Mis pidi ta tegema? Siis kuulis ta samme.

Kohutus waldas teda.

Tee lähedal seisjis pühunik. Selle taha puges ta. Paar kojuminewat metsatöölisi paistisid olewat tulijad. Ta ei julenud neid kõnetada, waid pidas hinge kinni, kuni nad metsa kadusid.

Uga mis nüüd? Mis sai nüüd? Kas pidi ta dö otja metsas wiibima? — Ja hommikul, ah, ka hommik ei wõinud temale tuua pääsmist! —

Whitu häda pisarad weeresid tal silmist.

Siis kuulis ta jälle samme. Mitte nii raskeid kui enne. Need kajasid waewalt kuuldawalt. Üksik jalutaja ilmused üksikule metsateele, suur, fale.

Ta teritas pilku.

Jumestuse pärast poolawatud juuga wähtis ta tulijale wastu, ja ta süda tegi õnnes metsiku hüppe. See oli ju — ei, ta silmad ei petnud! — see oli ju Emil Feller „Seitsüktähest“ — oli mees, kes tolle imeliku wana naise lemmiku tulesi nii halastawalt oli wälja toonud! —

Weel enne kui ta mõtte lõpuni mõelnud, seisjis ta juba teel läheneja ees särawail filmil ja naeratawail huultel.

„Härre Feller! — Oh, härre Feller! Mil-line õnn, et Teid kohtan!“

Tuskatus käis Emilist läbi. Üksiline ilmumine tegi ta kohmetuks, enam weel, et just see neiu see oli, kes tema ette ilmused nagu maa seest tõustes. Selle mehe tütar, kes weel täna hommikul ta ijale uue walu teinud oma ammutamata tigiduses — ja siin seisjis ta tema ees metsapõues ja metsapimeduses! — Nagu tõrjudes tõstis ta käe.

„Breili Freimann — Teie siin?“

„Ekjün ära. Wihm üllatas mind. Mu wanemad ootawad mind täis hirmu Siegenhausenis. Oh, palun, juhutage mulle sinna teed!“

Kestis peaaegu minuti, enne kui Emil wastas. Siis tulid ta sõnad pikkamisi ja nagu wastu tahtmist.

„Mine lähen ka ise Siegenhauseni.“

„Oh, see on hea. Siis tohin Teie seltsis minna. Eks ole nii, härre Feller.“

„Kui soowite.“

Pikkamisi jatkas ta teed. Neiu jäi tema kõrwale. Emil ei rääkinud sõnagi. Ei tõstnud filmigi. Neiu aga algas:

„Wõin Teile ütelda, kui rõõmus ma olen, härre Feller, et Teiega kokku sain.“

Jälle kestis see tükk aega, enne kui Feller wastas, ja siis küsis ta tasakeeli, läbi hammasste:

„Kas Te ei kardate?“

„Kardan — kui Teie minu juures olete,

härta Feller?! — Jah, ennist, siis kartsin ma küll väga hirmsasti. Aga nüüd — ei, nüüd ei kardata enam.”

„Ja ometi oleks sul põhjust,“ mõtles Emil. Ta nägi oma ees isa murest kortsunud nägu, kuulis ta metsikut palwet kättemaksu pärast. „Imelik, iga metsloom tunneb nagu kuenda meele abil ära oma waenlase. Inimesel ei näi feda meelt olewat.”

Waljusti ütles ta:

„Peaksite rahad oma käsitastus üle lugema, preili Freimann, et teaksite, et Teil üksti neist ei puudu, kui lahkume. Kas pean Teile selle juures elektrilambiga tuld näitama?”

Neiu ehmatas.

„Kas olete minule sellepärast weel pahane?” küsis ta kurwalt. „Jah, see oli minuist inetu tegu. Aga kui Te teaksite, kui täpselt ma isale oma taskuraha üle pean aru andma! — Saawata ma Teid ei tahtnud, tõesti mitte. Ma waid ei mõtle mõnikord järele, mis teen wõi ütlen. Oma pahandab minuga tihti, et ma nii mõtlematu olen.”

„Seda oled ja küll,“ mõtles Feller. „Muidu ei üsaldaks ja end minu isa poja kaitse alla.”

Kuna Feller ei wastanud, sirutas neiu talle oma käe.

„Ma palun andeks, härta Feller, mis too-
ford tegin. Palun, andke mulle andeks!”

Feller ei wõtnud kätt wastu, aga esineft korda silmitfes ta neiu oma pikkade ripsmete alt. Ja siis nägi ta lödinat, mis neiu raputas, nägi neiu märga kleiti, mis ta keha küljes kleepis ja tal kätmise peaaegu wõimatult tegi. Weel wiimatas ta mõne sekundi. Siis wõttis ta mantli oma õlalt ja pani neiu ümber.

„Te wärskete ju külma käes.”

Neiu katkus tõrjuda.

„Ei, ei, mina ei tohi Teid rööwida, härta Feller.”

Emili pahem käsi tegi harilikku tõrjeliigutuse.

„Wihm on üle läinud. Ja mul on wihmawari ka.”

Nüüd andis neiu järele. Mantli pehmus ja soojus oli ligunenud kehale nii hea.

„Teie olete nii hea,“ sojistas ta tänuilikut.

„Selles wõiksite pettuda,“ ütles Feller tasa. Ja neiu wastust katkestades jatkas ta: „Miks ei pane Teie kübarat pähe? Puud tilguwad ju.”

Sonakuulelikult wajutas neiu oma märja kübara märgadele juustele.

„Ta näeb kole wälja. Oma saab olema kuri. Kübar oli uus.”

Fellerit waldas uudishimu.

„Et Teid üksi lasti metsa minna —“

„Ma polnudki üksi. Mu onupoeg oli mi-

nuga, teate, see noormees, kes meie lauas istus. Wahest mäletate?”

„Teie onupoeg, nii.”

„Mina” — ta tundis, et punastas — „ma jooksin tema juurest ära.”

„Jooksite ära?”

„Nii oleks wõinud halvasti lõppeda, jah. Aga nüüd on Teid leides kõik jälle hea.”

Sellele Feller ei wastanud. Tema peaft käisid läbi kõikfugu kujuklused, kuulatused. — „Milline põrguwaim ajas selle narri ometi nii lahkesti minule wastu?”

Juba tükkese aega oli waitfeks jäänud met ast neile kohin wastu koftnud. See paisus, paisus, ja muutus waljumaks, waljumaks. Kui tee käänaftu tegi, seifid nad oja ees, mis, alles tunni aja eest wäike ojafe olles, nüüd kui wahutaw jõgi alla orgu wulkses. Burde oli weft kaasa wiinud ja ülehüppamifeks oli ta litg lai.

Emil jäi seisma.

Kartilikut silmitfes Jrmingard märatsewaid woogufid.

„Saakfin küll läbi. Olen juba nii kui nii märg. Kardan waid, et weft mu kaasa kifub. Kas tahaksite mulle oma kätt anda?”

„Lubage,“ ütles Feller lihtfalt, wõttis neiu fülle ja kandis ta kätel läbi oja.

Jrmingard ei hakanud wastu. Ta lamas waitfekt ja ifeawalift mõnutunnet tundes Felleri käte wahel.

„Wahest filitab ta mind nüüd ka sama lohutawalt kui toda wana naift,“ mõtles ta.

Feller seda ei teinud. Jõudes waewalt teifele kaldale, pani ta neiu rahulikult jalgadele seisma. Weeft lähimineft oli waewalt kaks minutit kestnud ja mitte sekundiftki polnud ta neiu kõwemini rinnale pigistanud.

„Ma tänan Teid,“ kogeles Jrmingard. „Ma tänan Teid nii väga.”

Emil osutas tuhmile heledusele, mis tüwede wahelt filma paistis.

„Need on Siegenhauseni tuled.”

„Juba? — Kui kahjul!”

Mõtlematult olid need sõnad ta fuuft tulnud. Punastades jatkas ta ruttu:

„Jah, härta Feller, mul on kahju, et meie ühine tee juba lõpeb. Seft ma kardan, et Teie salajamas südamesopis minu kohta ometi paha arwamine elab. Selle tahakfin Teilt wõtta. Ja ma usun, seda ma wõikfin, kui mind paremini tunneksite. Sellepärast tahakfin kord Teiega pikemalt koos wiibida.”

Felleri pahem käsi tegi oma tõrjeliigutuse. Aga enne kui ta suutis rääkida, rääkis neiu ebaft:

„Do, mitte „Seitfiktähes”! — mitte isa

juuresolekul! — Seda ei tahaks ma Teile teha. Tean, isal on Teist eelarwamine. Temal on neid palju — paraku! Ja ta on kangekaelne, wäga kangekaelne, kui tal kord mõni arwamine on. Aga mina — mina mõlen Teist hoopis teisiti. Ja soowitsin — jah, mul on leekiw soow heaks teha, mis tema Teile on paha teinud.”

Emil tõstis pikkamisi filmad, waatas temale. Ta pidi mõtlema isa kättemaksukawatustele, mis ta tol õhtul oli eneseft kaugele liikunud. Ja tõesti, ta tahtis enesele tunnistuse anda, et ta wõimust, mis juhus temale annud, mitte ei olnud kurjasti tarwitunud. Aga kui see naisnarr ise pimestatult tahtis oma saatusesse joosta — kas oli tema siis Theobald Freimanni tütre hea nime ja wooruse hoidja? —

Wiimitades ütles ta, kiusatusese mitte wastu panna jõudes:

„Laupäewal kella kolme ja nelja wahel wõiksin ma enese teenistusest wabastada ja Teid Gerofi konditoreis oodata — kui tahaksite tulla.”

„Laupäewal kell kolm! See on tore. Siis wiibib isa büroos ja ema lähed koduta laste hoolekandeselsti. Siis saan küll märkamatuks wälja tulla. Sest mind hoitakse waljusti, peate teadma.”

„Mitte veel küllalt waljusti,” mõtles Emil.

„Nii siis laupäewani,” ütles ta waljusti.

Mälestusfambaplats seisis nende ees.

„Laupäewani,” kordas Jrmi särawalt. —

„Ja eks ole, nüüd ei ole Teile enam pahane?”

„Urge sellega nii kindlasti arwestage,” wastas Emil.

Mälestusfambaplatsi laterna walgus langes ta näole. Neiu nägi naeratuft, mis ta huultel mängis, ja wõttis ta wastuse naljaks.

„Ma wõõrutan Teilt meelepaha,” hüüdis ta julgesti. „Soe, südamlit tänu! Ja head ööd!”

„Head ööd!”

Emil kergitas kübarat ja läks, ilma et oleks taha waadanud, waksalisse, kuna Jrmi ruttu wõõrastemajja jooksis.

Seal walitjes suur ärewus. Noor paar oli ebafohastel kawa ära jäänud. Kuid kuni nad puudusid, olid meeled kaunis rahulikud. Nüüd aga oli Siegfried weerand tunni eest tagasi tulnud — ühispäini, ja wäga kohkudes, kui Jrmingardi eest ei leidnud.

Arwenõunif oli kui meeletu.

„Minu tütar põsel üfji metsas! Minu tütar! Kus on peremees? — Bean peremehega rääkima! Ta peab mehed kokku kutsuma! — Mets tuleb läbi otfida — tõrwikutega — laternatega — koertega —”

Seal ilmus Jrmingard läwale, juufsed ja

riided märjad, aga naerwail huulil ja särawail filmil.

„Andestage, kui teile hirmu tegin. Olin metsa ära ehtinud. Aga õnnets leidfin ma weel tee tagasi õigel ajal, et jõuame rongile.”

Raalutus, et rong ifegi teda ei oota, pani Theobald Freimanni awatud suu jälle kinni ja ta lüftas oma kõige suurema laituse sõnad soodsamaks ajaks edasi.

Tusafelt waitides sõitis seltskond koju, igauks oma erilist pettumust alla neelates. Nimit Jrmingard istus õndsates unistustes, tagasi mõeldes kohtamisele metsas, ette mõeldes jälleagemisele juba mõne päewa pärast.

— — —

Koju jõudes leidis Emil isa woodist rietatult, nagu punane, pea seljas, magamas. Paff müümata lehti oli põrandale laiali paisatud. Tähenab, ta polnud lehti müümas käinud. Ta oli unustust otfinud meeletumas joo-
wastuses.

Gambaid kõwasti kokku pigistades filmitse Emil teda. Siis wõttis ta seinariulilt ühe pildi, selle mehe nooreapildi, kes siin nüüd kui ebainimlik wrakk lamas. Tore kuju oli see, filmad täis hiilguft ja usaldust, huultel õnnelik naeratus, ja tema kõrwal seisis iluduses ja noorusõitsmuses naine, kellega Emil sarnanes ja kes oli surnud oma mehe sügawa languse tagajärjel.

Kas ei olnud poja kohus nende eest nende hufutajale kätte maksta? Seda meest, feda seni mingisugune kättetasumine polnud tabanud, tabada fealt ainsalt kohalt, kust ta oli haawatav? —

Jah — ta tahtis laupäewal minna kohtamisele!

6.

Osawam elektralatundja oli walgustuse „Seitfittähes” jälle korda seadnud, ja iga õhtu firas ja säras kohwit nüüd witerkaariwärwides. Käsitöölised olid usinasti tulekahju wiga parandamas. Laudade juures saalis ja sammaskäigus tungisid jälle küllalised. Lachinger ruttas harilikult ridade wahel, ümmargune kunnägu säras rahulduseft ja firas uhkes wõidurõõmus, niipea kui ta sammaskäigu teises otfas oma wõistleja „Moorlase” peremehe kumetut, kollakat nagu nägi.

Valeska Orloff istus oma kohal ja Tobias von Gronau oma kohal. Erna Lachinger, peremehe tütar, kõndis kõrgeil kandadel Emili ümber, kes wäsinuna ja üllana, mahalõõdud filmil oma kohust täitis, küfides ifta jälle temalt midagi, kuna Franz Pfeifer armukadeduse pärast warises ja nii mõnegi asja wihas

purustas, et Emil temaft paremaks arvati. Isegi Beeter Knoll manitses juhustlikult Emili, kui see nagu ilus kiviukuju peremehe tütrega juttu westmaft tõrkus:

„Poiss, poiss, kui õnn kedagi teretab, siis ei tohi uft tema eest kiini lüüa!”

Millele Emil waid pahema kää kerge liigutusega wastas.

Freimannide juures ei näidanud wäliselt midagi muudatuft olewat sündinud: waljub, tafafaalus wanemad, sõnakuulelik tütar. Et nende ees täitsa uus Jrmingard seisis, naine täis trotslikku tahet ja palawat werd, seda arwenduniku pime eneseflugupidamine ei määrganud, ja see jäi ka proua Korneliale teadmatuks.

Kaupäewal oli ema waewalt majast lahkunud, kui Jrmingard juba põksuwal põuel rittas Gerofi konditorei poole. See polnud Freimannide korterist kaugel. Läbi kaupluse jõuti kohwikusse, pikka, sügawasje ruumi, mis täidetud laudadega ja tagaseinas seinawarustega. Warajasel pärastlõunatunnil oli seal weel wähe inimesi ja Jrmingard nägi juba esimese pilguga ühes seinawaruses Emili, mitte kellneririetuses, waid kerges jumilikomas, mis temale hästi sobis. Tal oli neli nõõbiaugus ja ta ulatas neiu tõustes wäikese kimbu kolme kalli roosiga — üks neist tumepunane, teine roosa, kolmas kollane.

Jrmingard punastas õnne pärast, kuna ta oma näo surus lilledesse, mida Emili käed olid puudutanud.

„Kui ilus, et tulite,” kogeles ta.

Emil naeratas.

„Kas kahtlesite selles?”

„Jah, ei tea,” tunnistas neiu toolile istudes, mida Emil temale pakkunud, „mõnikord on mul tunne, nagu oleksite oma südame põhjas minu peale ikka weel pahane.”

Emil silmitses teda kõrvalt.

„Kõi siis seda aimad ja ometi?” mõtles ta.

„Aga,” jatkas neiu, kui Emil waitis, „see on efektiivne, eks? Muidu ei oleks Te ju siia tulnud?”

Emil noogutas pisut pead. Hea tahtmine wõis seda liigutust õigeks tunnistamiseks arvata.

„Mis tohin Teile tellida? Wahest šokolaaadi?”

„Ah nii. Me peame midagi wõtma.”

Ta ei olnud sellele mõelnud. Tema taskuraha oli wäike ja isa kontroll kõwa. Aga maksis, mis maksis, täna ei tahtnud ta kofkuhoidlik olla.

„Jah, palun,” ütles ta.

Emil otutas talitajale.

„Kas tassid šokolaaadi ja kaks kooft. — Kas olete sellega nõus?”

„Muidugi, wäga.”

„Maistusi oli arwenduniku juures harwa. Ja nooruse terwe ifuga sõi ta.

Emil maitfes pisut šokolaaadi, torti punktus ta waewalt.

„Kas jõudsite wiimati ilusasti koju?” küsis ta wiisakalt.

Jrmi naeris.

„Kuidas keegi arwab. Wanemad löid küll weel wälku, sest et ma omipoja juurest plehku panin. Iga peab temast suurt lugu.”

„Teie mitte?”

„Oh, ometi: Siegfried on wäga lahke ja kena. Olla ka tubli, ütleb isa. Kui ma temale mehele ei peaks minema!”

„Teie peate temale minema?”

Jrmi noogutas kurwalt.

„Seda ma fardan.”

„Kas olete tema pruut?”

„Tema pruut?” Neiu filmad wälkusid pahas meeles „Kuidas wõite seda minust uskuda?! Siis ei oleks ma ju siin!”

„Andestage.”

„Ah, ma tunnen küll, et räägin asju, mida ma ei tohiks rääkida, sest et teie mind ju alles nii wähe tunnete. Urge sellepärast minust paha arwake. Olen mit eluwõõras ja üfif — nii üfif! Wanemad on alati waid enesele elanud, ja sõbrannat mul ei ole. Sellepärast oleks minu põlewan soow inimest leida, keda ma tõesti wõiksin usaldada, kellele wõiksin kartmata ütelda, kuidas mu südamega lugu on, ja kes minust oja wõtaks, sõpra, mõtlen ma, tõsist sõpra —”

„Ja selleks sõbraks olete minu walunud, preili Freimann?”

„Wahest oleks see mulle suureks õnneks.”

Ta silmitses Emili uuriwalt. „Mun, Teie wõite wäga hea olla. Ei, seda tean ma kindlasti. Nägin ju tulekahjuõhtul, kui armulik Te olite wana daami wastu. Ma kadestasin teda, seda wana daami — jah, tõesti. Nii hea ei ole minu wastu weel keegi inimene olnud.”

Emil tõstis pikkamisi filmad ja waatas temale. Gaasituli, mis saali sügawuses põles, heitis heledasti oma walguft neiu päewitanud näole suure kübara raamis, peegelbus mustais filmis, mis piirituma usalduse ilmega temale filma waatasid. Ja kummaline meeleliigutus liigutas äkki ta külma südant. Ta wõttis pikkamisi tema kää, mis lillesid hoidis, ja surus oma huuled sellele.

Ei, kaugemale ta ei läinud. Lõpp juhtumusega!

Ta waatas kella ja tõusis.

„Minu waba aeg lõpeb. — Teie huwides on see küll õige, et siin lahkume.”

(Järgneb.)

Koolimälestus.

Slowakkia kirjaniku O. O. Hubicki ajalooline jutt.

Worcesteri juures purustas Oliwer Kromwell 3. septembril 1651 kuningriiklaste wiimse wäe. Karl Stuart põgenes, oma shotlaste ohwrimeelsest armastusest hoituna, Hollandisse. Kui uus Josua sirutas Oliwer Kromwell oma wõidurikka mõõga üle Inglismaa ja walitses kui lord-protektor wägewasti piiblitäheususliste puritaanlaste uue israeli üle. Wangistatud kuningriiklased surid ustawalt piiblisõnale, et Jumala waenlased tuleksid mõõgaga häwitada, nende seletuse järele tapakirwe all ehk ka wangikoja müüri ääres punasesse rietatud sõdurite läbi, kes pärit „pühast wäest.“ Teised mõisteti wäljasaatmisele Lääne-Indiasse, kus nad walgete orjadena pidid töötama sukuistandustes. Käed, mis eluaeg waid mõõka kannud, keerutasid troopika kuumuses pilliroonuga, seljad, mis ainult kuninga ees kummardanud, paendusid tooreste töö-kubjaste piitsahoopide all.

Üks kardetawamaid kohtunikke oli sir James Haetherstone, Newcastle parlamendi uurimiskomissar, kes lord-protektori ees suures lugupidamises seisis ja mässajatega kõige suurema waljusega talitas.

Keegi Worcesteri juures wangisattunud kawaler, sir Henry Howard, Surrey krahw, toodi tema kohtujärje ette. Wangi asi oli paha. Külma pilguga silmitses teda kohtunik, ilma et krahwi uhkel seisakul oleks lasknud ennast piisutki mõjutada.

„Teie olete Henry Howard, lord Surrey?“

„See ma olen, sir James.“

Wang näis kohtuniku nägu uuriwat, et wärskendada oma mälestust.

„Teie isa langes Murton Mooris. Parlament jättis Teile, kuigi Te seisite awalikus mässus kogukonna wõimu wastu, lord Surrey mõisad ja aunime. Nüüd olete jälle selle Hollandi noormehega tõusnud parlamendi wastu ja Teid tabati awalikus mässus.“

„Noor mees Hollandist on minu ülemus, kuningas Karl II. Minu isa suri

tema isa eest, mina suren tema eest, sir James.“

„Teie tunnete oma saatust; see on mässaja saatus, lord Surrey. Kas on Teil midagi wabanduseks ütelda?“

„Ei midagi, mis Teile leiaksite õige olewat. Mina wõitlesin oma kuninga eest ja mu wangistati, mõök käes. Aga kui Te mind kuulda tahate, siis jutustan Teile ühe loo.“

„Meie ei ole siin teie lugude kuulamiseks,“ tõrjus kohtunik karmilt.

„Kas tahate keelduda mu wiimast palwet täitmast?“

Lord Surrey naeratas kibedasti.

„Tehke seda lühidalt; meil pole aega raisata. Teie kuritegu on küllalt selge.“

„Seda on kakskümmend aastat tagasi, kui ma Westminsterkolledshis ladinaõpilane olin, sir James. Prätseptoorid piinasid meid seal rohkesti ladina sõnadega ja greeka awristidega, Virgiliuse ja Homerusega. Ei olnud kerge waljude härrade rahulolemist teenida.“

Lord Surrey naeratas kergesti, kuna sir James Haetherstone imestades kuulama jäi.

„Kolledshi kahel klassil oli ainult üks koolisaal ja see oli waid eesriide läbi kaheks jaotatud. Mina istusin pingi otsas, just eesriide kõrwal: teisel pool eesriiet istus üks nõrk poiss, kes küll õige kergesti õppis, aga keda ta nõrkuse pärast kõik kaasõpilased nõõkasid ja lükkasid.

Juba tookord mõtlesin ma, et see poiss kord mehena need piinad kätte tasub. Mina olin ta mitu korda ta wastaste käest wabastanud ja tema eest wõitlema pidanud. Nõrkus tegi ta kartlikuks; ta nuttis iga ähwardust kuuldes ja wärises löökide ees.

Ühei ennelõunal, õpetustundide ajal, pidi ta wististi, õpetaja hüüdmist kuuldes, jahmatades wankuma, ja et mitte kukkuda, oli ta eesriidest kinni kahmanud. Wana, rabe eesriie kärises katki. Kuna keegi seda polnud tähele pannud, wõisin ka mina seda teinud olla. Wäikese poisi kohmetus ja lõdisew hirm andsid ta ära. Prätseptoorid, kes wiha-

sed, lasksid ta ette astuda, kus ta karistuseks pidi saama kaksteistkümme witsahoopi. Waewaga, wärisedes roomas ta pingireast mööda kateedri juure ja langes seal waljusti nutma puhkedes põlwili.

Mul oli kartlikust ja nõrgast poisist kahju. Teadmata mis tegin, tõusin ma ja hüüdsin:

„Tema on süütu; mina rebisin eesriide katki!“

Mulle anti käsk ette astuda ja ma sain, sest et oleksin süütu lasknud karistada, kakskümme nelja witsapooi. Minnes tagasi oma platsile, näitasin wäiksele poisile oma weriseid käsi ja sosistasin temale:

„Ära lase ennast iialgi peksta; witsad on walusad!“

Poiss langes minestusse, jäi haigeks ja mina pole teda iial enam näinud.“

Sir James Haetherstone oli jutustust kaswawa osawõtuga kuulunud. Nüüd küsis ta liigutatud häälega:

„Mu lord, kas tundsite selle poisi nime?“

„Ta nimi oli James Haetherstone, Teie ausus.“

„Ja Teie olite see, kes tema eest witsu sai?“

„Mina, Henry Howard; tookord elas

minu wanem wend weel ja krahwi nimi oli mulle weel kaugel.“

„Seda ei pea Teile unustatama, mu lord.“

Haetherstone pööras kaaskohtunikude poole:

„Gentlemen, kui see Teile õige on, tahan wangi jätta oma majja arresti, seni kui ma asjast lord-protektorile olen teatanud. Teie wõtate minu ettepaneku wastu, lord Surrey?“

Weel samal päewal sõitis sir James Haetherstone Londonisse, kuna wang tema majja jäi, kus teda ausasti ja seisuskohaselt teeniti. Wiie päewa pärast tuli sir James tagasi ja palus Surrey oma töötuppa.

„Siin on Teie armuandmise kiri, lord; heitsin Teie cest käemeheks. Aga ärge tarwitage oma kuninga eest enam mõõka, kuni Kromwell elab. Lord-protektor annab raskesti andeks.“

Mõlemad Westminsteri õpilased kaelustasid üksteist ja jäid eluaeg sõpradeks.

Krahw Surrey wõis weel omale tehtud heateo tasuda. Pärast kuningas Karl II. tagasitulekut seisis ta oma päästja eest. Sir James Haetherstone kinnitati tema ametisse ja wõis kohtuniku ametit edasi pidada.

Wabaduspäewal.

O. Grossschmidt.

*Waba maa ja waba rahwas —
waba wõõraist wõimudest,
wabadusepäikest taewas —
terwitam ma südamest!*

*Kadunud on muistsed ajad,
kurwad warjud kustunud,
kõik me Eesti kojad, majad
oma lipul ehitud.*

*Sinine ja must ja walge
paistab üle ilmamaa,
õnn aab õitsma meie palge,
paneb silmad särama.*

*Eesti riiki, Eesti lippu
tahame kõik kaitseada:
Eestimaad, me tulewikku,
armas Jumal, õnnista!*

Tähtsamad momendid E. Wabariigi tekkimisest ja arenemisest.

Eesti demokraatlik wabariik, kelle 10. aastalist sünnipäewa pühitseme 24. weebbruaril, on wiimaste aastate suurte ajalooliste sündmuste ja wabadussõja tagajärjel wõtnud aset iseseiswate Euroopa riikide peres. Asub Eesti Wabariik Lääne mere idakaldal Soome ja Riia lahe ääres 57°27' ja 59°52' Põhja laiusel ja 21°45' ja 28°22' Greenwichi pikkuse wahel. Ta suurus on 47538,7 ruutkilomeetrit. Elanikkude arw 1922 a. üldrahwalugemise järele oli 1110538 elanikku.

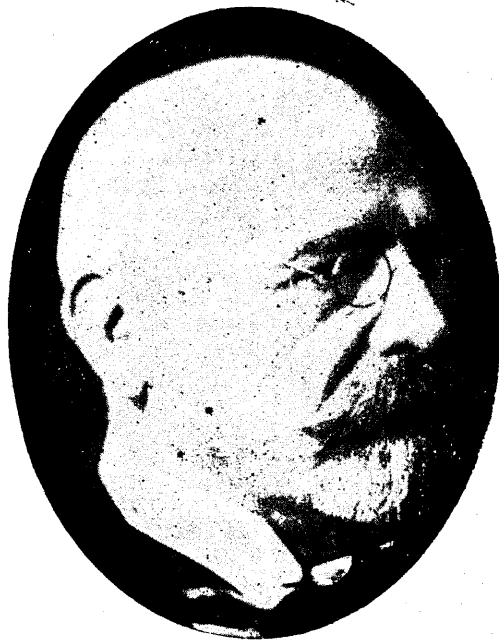
Ilmasõda, mis tõi eesti rahwale suuri raskusi, oli ka pöördpunktiks rahwa saatuses: ilmasõja tagajärjel warises kokku tsaristlik kord Wenemaal, kelle osa oli tollel ajal praegune Eesti Wabariik.

30. märtsil 1917. a. kinnitas wene ajutine walitsus ajutise maapäewa kokkutsumisseaduse. Selle seaduse järele kuulus enesemääramisõigus Põhja ja Lõuna Eestis rahwale. 2. juulil 1917. aastal tuli kokku ajutine maapäew.

Enamlaste wõimulepääsemisega Wenemaal hakkasid kohalikud enamlased segama ning takistama maapäewatööd. 28. now. 1917. a. kuulutas Maapäew eneseainsaks kõrgemaks wõimuks maal kuni Asutawa Kogu kokkutsumiseni. Et kergem tegutseda, asutas Maapäewa wanematekogu ühes Maawalitsusega Päästekomitee. Sinna waliti K. Päts, J. Wilms ja Dr. K. Konik. Kuna saksa sõjawäed Tallinna poole tungisid, kohalikud enamlased toimetasiid awalikult julme läbiotsimisi ja rekwireerimisi, sa-lajas aga 23. weebbruaril asju pakkisid

ja wene sõjalaewadele kandsid, ilmus 24. weebuari hommikul uulitsanurkadele ajalooline dokument „Manifest kõigile Eestimaa rahwastele,“ millega kuulutati „Eestimaata ajaloolistes ja etnograafilistes piirides iseseiswaks demokraatlikeks wabariigiks.“ Samal päewal ilmusid ka kolm Eestimaa päästekomitee päewakäsku.

23. weebbruaril 1918. a. wõttis wastu Wenemaa rahwako-missaaride walitsus Saksamaa uued rahutingimused. Nende tingimuste põhjal pidid lahkuma Eestimaalt siin wiibiw wene sõjawägi, punasekaardiwägi. Saksa politseiwäed wõisid siin wiibida, kuni kord on jalule seatud. Waheajal olid saksa okkupatsiooniwäed wõtnud oma alla linnad Lõuna Eestis ja jõudsid Tallinna lähedusesse. Päästekomitee astus saksa okkupatsiooni wäetulema-tega läbirääkimis-tesse, et korra alahoidmine jääb Eesti Wabariigi wõimude hooleks. Saksa okkupatsiooniwõimud lõpetasid wägiwald-

Jaan Poska,¹

Asutawa Kogu lugupeetawalm. liige, Eesti parem poeg, rahwa parem liige, riigi tähtsam mees, Eesti kubermangu komissar, Eesti autonoomse walitsuse esimees, kohutuminister, peaministri kohustetäitja, wälisminister, Tartu rahusaatkonna juht, suri 7. märtsil 1920. aastal.

selt Eesti Ajutise Walitsuse tegewuse ning wõtsid walitsemise enese kätte. Algas raske okkupatsiooniaeg, kus walitsestootes ümberkäimine, ahwardas nälg, sest saksa sõjawäed püüdsid Eestist wäljawedada toiduaineid ja muid warandusi, palju iganes suutsid. Maksmapandud korda iseloomustab kõige selgemini wabahärra F. von Seckendorfi „määrus“.

Samal ajal püüdis kohaline saksa aadel ja kodanikud ühes okkupatsiooniwõimudega liita Eestimaad wastu rahwa tahtmist Saksamaaga ja luua ühise Balti hertsogiriigi Eestist ja Lätist. Selles Balti

hertsogiriigis oleks kuulunud kogu wõim wäiksearwulisele saksa kihile.

Ent liitlaste wõim murdis Lääne wäerinnal sakslaste wõimu ning sundis ka Baltimaadelt lahkuma okkupatsiooniwägesid. Enne lahkumist ajasid okkupatsiooniwäed laiali tollel ajal moodustatud esimese eesti diwisjoni, wiisid kaasa wõi häwitasid sõjariistad.

Nii tuli Eesti Ajutisel Walitsusel, kes 11. nowembril 1918. a. wõttis tegelikult wõim enese kätte, tühjade kätega luua riigiasutused ja ametkonnad, muretseda raha, sõjariistu, organiseerida sõjawägi ja korraldada riigikaitset, sest okkupatsiooniwägede lahkumisega püüdsid tungida enamlastewäed uuesti Eestisse ja panna maksma siin nõukogudewõimu, ühendada seega Eesti uuesti Wenemaaga.

22. nowembril 1918. aastal tungis salkkond punaseid Jamburgi poolt Narwa poole, kuid löödi esimene kord tagasi. Teistkordsel pealetungimisel öösel 27./28. nowembril wallutas punawägi Narwa linna. Pihkwa frondil taganes me nõrk sõjariistadeta, wäljaõpetamata sõjawägi. Suurema jõupingutusteta langes ka Tartu. Raskel silmapilgul ulatas Eestile wennaliku abiandwa käe wennasrahwas soomlased, warustades Eestit rahaga, sõjariistadega ja wahwate wabatahtlikkudega. Polkownik Laidoneri, kindralstaabi ülemjuhataja, kindel käsi pani maksma korra wäe seljataga, mis ei jätnud awaldamata sootsat mõju frondile. Rahustawalt mõjus ka inglise abi kohalejõudmine. Õpilastele, kes esiteks sõjariistad kätte haarasid ning waenlasele wastu tõttasid, järgnesid ka Tallinnast kooliõpetajad, mis omakohast ei jätnud awaldamata mõju: taganemine frondil muutus esmalt aeglasemaks, kuid 4. jaanuarist 1919. aastast alates asuti pealetugimisele. Nii wõideti tagasi 14. jaanuaril 1919. aastal Tartu, kus enamlased enne taganemist Kommertspanga keldris olid toime pannud weresauna, kus tapeti ka esimene eesti metropoliit Platon. Umbes kuu jooksul oli puhastatud kogu maa enamlastewägedest, nii et 24. webruaril 1919 a., esimesel Eesti iseseiswuse aastapäewal, wõis kindral Laidoner, wägede ülemjuhataja, teatada walitsusele, et enam ei ole ainustki waenlast Eesti wabariigi pinnal. Meie wäed asusid nüüd kaitse seisukorda. Samal ajal jätkati seljataga uute wäeosade organiseerimist, nii et sama aasta lõpuks ula-

tas kaitsewäelaste arw sajatuhande meheni. Ühes sellega organiseeris walitsus riigi siseelu: Maapäewa otsuse põhjal üldise walimisõiguse alusel astus kokku Asutaw Kogu 23. aprillil 1919. aastal.

Kohalik saksa aadel tahtis eestlasi uuesti orjastada ning kogus Kuramaal kokku sõjawäe, asutas landeswehri, mis koosnes balti aadelist ja saksa riigialamatest. Hästi warustatud, organiseeritud arwurikas sõjawägi tungis kindral von der Goltzi juhatusel 19. juunil 1919. a. eesti wägede kallale, kes puhastasid Ulmanise palwel Lätit enamlastest. Siin näitas eesti wapper sõdur, et ta wõitleb maa ja wabaduse eest balti aadelliga, kes püüab maksmapanna endist feodaalkorda. Uue waenlase pealetungimine pannakse esmalt seisma, kuid 23. juunil murtakse Wõnnu all waenlase front ning hakatakse korratult põgenejat waenlast tagaajama. Sakslased taganewad Riiga. Kindral von der Goltzi palwel astuwad liitlased sõjategewusele wahela. 3. juulil tehakse waherahu. Sakslased lahkuwad Riist, mis oli langemas eesti wägede kätte. Riiga jäi walitsema läti Ulmanise walitsus.

Edasi kestis sõda enamlastega. Wene Põhja korpuse wäed algawad pealetungi Petersburgi sihis. Meie wäed aitawad esiteks kaasa, et wabastada Ingerimaad. Kindral Rodsjanko, Põhja korpuse ülema, ja kindral Laidoneri, eesti wägede ülemjuhataja, wahel tekiwad õõrumised, mille tagajärjel loobub kindral Laidoner wene korpuse juhatamisest. Üldine arwamine kaldus selle poole, et sõlmida rahu Wenemaaga. Esimesel ettepanekul polnud märgatawaid tagajärgi. Uuesti algasid rahuläbirääkimised Tartus 5. detsembril 1919. aastal. Wene saatkonnas olid Leonid Krassin, A. Joffe ja sekretär N. Klõshko. Eesti saatkonnas olid J. Poska, A. Piip, Dr. M. Püümann, J. Seljamaa, kindral J. Soots j.n.e. 3. jaanuaril 1920. a. kell 10³⁰ min. hakkas maksma sõjariistade rahu. Rahukonwerentsil kestab aga töö hooga edasi. Lõpuliku rahu pärast kaubeldakse ja tingitakse ligemalt kuu aega. 2. webruaril 1920. a. kell 12⁴⁵ min. öösel on lõpuliku rahu allakirjutamine. Selle rahulepingu põhjal tunnistab Wenemaa Eesti Wabariigi iseseiswust, annab Eestile kullas 15 miljoni rubla, annab tagasi ärawiidud ja ewakueeritud warandused jne. 26. jaanuaril 1921. a. tunnistasid Eesti Wabariigi iseseiswust de jure Inglismaa, Prantsusmaa, Itaalia, Jaapan, Belgia, Austria

Cesti ifeseiswaks demokraatliseks wabariigiks kuulutamise manifest kõigile Cestimaa rahwastele 24. weebuaril 1918. aastal.

Manifest

kõigile Cestimaa rahwastele.

Cesti rahwas ei ole aastasadade jooksul kaotanud tungi ifeseiswuse järele. Põlwest põlwe on temas kestnud salajane lootus, et hoolimata pimedast orjastõist ja wõõraste rahwaste wägivaldawalitsusest meel kord Cestis aeg tuleb, mil „kõik piirud kael otjal lausa lööwad löendama“ ja et „kord Kalew koju jõuab oma lastel õnne tooma“.

Nüüd on see aeg käes.

Ennekuulmata rahwaste heitlus on Wene tsaaririigi pehastanud alustõed põhjani purustanud. Ille Sarmatia legendiku laiutab end häwitaw korralagedus, ahwardades oma alla matta kõik rahwaid, kes endise Wene riigi piirides asuwad. Lääne poolt lähenewad Saksimaa wõidutad wäed, et Wenemaa päraudusest omale oja nõuda ja kõige pealt just Balti mere rannamaid oma alla wõtta.

Sel saatuslikul tunnil on Cesti Maapäew kui maa ja rahwa seaduslik ehtaja, ühemeelsele otsusele jõudes rahwawalitsuse alusel seiswate Cesti poliitiliste parteidega ja organisatsioonidega, toetades rahwaste enesemääramise õiguse peale, tarwilikuks tunnistanud, Cesti maa ja rahwa saatusse määramiseks järgmisi otjustawaid samme astuda:

Cestimaa

tema ajaloolistes ja entograafilistes piirides, kuulutatakse tänasest peale

ifeseiswaks demokraatliseks wabariigiks.

Ifeseiswa Cesti wabariigi piiridesse kuuluvad: Harjuma, Läänemaa, Järvamaa, Wirumaa, ühes Narwa linna ja tema ümbruskonnaga, Tartumaa, Võrumaa, Wiljandimaa ja Pärnumaa ühes Lääne mere saartega — Saare-, Hiiumaa ja Muhumaaga ja teistega, kus Cesti rahwas suure enamuses põliselt asumas. Wabariigi piiride lõpulist kindlaksmääramine Lätimaa ja Wene riigi piiräärsetes maakohades sünnib rahwahääletamise teel, kui praegune ümardada lõppenu.

Getähendatud maakohades on ainsamaks kõrgemaks ja korraldawaks wõimuseks C e s t i m a a P ä ä s t m i s e K o m i t e e näol.

Kõigi naabririiide ja rahwaste wastu tahab Cesti wabariik täielikku poliitilist erapooletust pidada, ja loodab ühtlasi kindlasti määrata, et tema erapooletus nende poolt niisama ka täieliku erapooletusega wastataks.

C e s t i s õ j a w ä g i w ä h e n d a t a k s e selle määrani, mis fifemise korra alalhoidmiseks tarwilik. Cesti sõjamehed, kes Wene wägedes teenivad, kutsutakse koju, demobiliseeritakse.

Kuni C e s t i A s u t a w K o g u, kes üleüldse otsesohese, salajase ja proportsionalse hääletamise põhjal

kokku astub, maa walitsemise korra lõpulist kindlaks määrab, jääb kõik wõim Cesti Maapäewa ja selle poolt loodud Cesti Ajutise Walitsuse kätte, kes oma tegewuses järgmistel juhtumistele järele peab käima.

1. Kõik Cesti wabariigi kodanikud, usu, rahwuse ja poliitilise ilmawaatate peale waatamata, leitawad ühtlasi kaitset wabariigi seaduste ja kohutute ees.

2. Wabariigi piirides elawatele rahwuslikele wähenustele, wenlastele, sakslastele, rootslastele, juutidele ja teistele kindlustatakse nende rahwuslikurilised autonoomia õigused.

3. Kõik kodanikwabariigid, sõna-, trüki-, usu-, koosolekute-, ühifuste-, liitude- ja kirjandewabadused, niisama isiku ja kodukolde puutumatus peawad kogu Cesti riigi piirides wäärata maksimaalse seaduste alusel, mida walitus wiibimata peab wälja töötama.

4. Ajutisele walitsusele tehtakse ülesandeks wiibimata kohtuasutusi sisse seada kodanikkude julgusele kaitseks. Kõik poliitilised wangid tulewad otsesohese wabastada.

5. Linna-, maakonna- ja wallaomawalitsuse asutused kutsutakse wiibimata oma kahestatud tööd jätkama.

6. Omawalitsuse all seisew rahwamiilits tuleb awaliku korra alalhoidmiseks otsesohese eluse kutsuda, niisama ka kodanikkude enesekaitse organisatsioonid linna- ja maal.

7. Ajutisele walitsusele tehtakse ülesandeks wiibimata seaduse-eelnõu wälja töötada maaküsimuse, tööstuseküsimuse, tootlusasjanduse ja rahaasjanduse küsimuste lahendamiseks laialistel demokraatlistel alustel.

C e s t i ! Sa seisad lootusriffa tulewiku läwel, kus ja wabalt ja ifeseiswalt oma saatust wõid määrata ja juhtida ! Usu ehitama oma kodu, kus kord ja õigus walitseks, et olla wääriliseks liikmeks kulturrahwaste peres ! Kõik kodumaa pojad ja tütreid, ühinegem kui üks mees kodumaa ehitamise pühas töös ! Meie efiwanemate higi ja weri, mis selle maa eest walatud, nõuab seda, meie järeltulewad põlmed kohustawad meid selleks.

Su üle Jumal walwaku
Ja wõtku rohkest õnista
Mis ial ette wõtad ja,
Mu kallid ijamaa !

Elagu ifeseisew demokraatline Cesti wabariik !

Elagu rahwaste rahu !

Tallinnas, 24. weebr. 1918.

**Cesti Maapäewa Wanemate
Nõufogu.**

Saksa okkupatsiooniwägede oberst Winterfeldt peab kõnet.

Saksa okkupatsiooniwäed tulewad Tartu.

Saksa okkupatsiooniväe käsuaudja kindral-leitnandi Freiherr von Seckendorffi „määrus“, kus peegeldub kõige selgemini, millise korra panid maksma okkupatsiooniväed Gestisje sissetungides.

Määrus.

Minu on sakslaste käes. Mina saan selle eest hoolitsema, et julgeolek ja korb warsti jälle jalale seataks. See sünnib kõige rutem siis, kui iga elanik emast wabatahtlikult tähendatud asjaolu alla heidab ja minu korralduji tingimata täidab.

I. Mina käsu :

1. Walge kaardivägi on laiali saadetud, linn on Saksa wägede hoole all.

2. Kõik laske- ja külmad sõjariistad ja igasugune sõjamoona peawad komandaturis kätte ära antud saama.

3. Kõik Wene ehk nende liitlaste wägede hulka kuuluvad sõjawäelased, kas sõjawäe- või erariides, peawad endid wiibimata ülesandmisel kohal Tõnismäel, maja nr. 5-a, üles andma.

4. Glanikud, kellel sarnaste sõjawäelaste või punasfekaardimeeste peidupaik teada on, peawad sellest wiibimata ülesandmise kohal, Tõnismäel, maja nr. 5-a, teatama.

5. Kõik kaugeühenduse abinõud, nii kui telefonid, telegrafid, traadita-telegrafid, maa- ehk weelalused kaabelid j. m. s., igasugused tuid, peawad komandaturis ülesantud saama.

6. Igauks, kellel sõjariistade, sõjamoona ehk

muu Wene päralt olewa waranduse pelgupaika teada on, peab selle üle komandaturis teatama.

7. Kellel päwapildi aparaadid, plated, ehk filmid on, peawad selle üle komandaturis teada andma.

8. Kõik linnas olewad kõigesugused ühised peawad wiibimata ühise põhjuskirjade ehk statuutide kabe eksemplaridega komandaturis üles antud saama.

9. Kõik Saksa ja Austria sõjawäelased, kes Wene wangid on olnud, peawad endid ülesandmise kohal Tõnismäel, maja nr. 5-a, üles andma.

10. Kõik linnas olewad automobüid peawad wiibimata ülesandmisel kohal Tõnismäel, maja nr. 5-a, ülesantud saama.

11. Punktides 1—10 ettetoodud määrused peawad wiibimata täidetud saama.

II. Mina keelan :

12. Igasuguse salakuulamise, niisama igasuguseid katseid, waenlase wägesid aidata, kui ka Saksa ehk tema liiduriikide wägedele iial ühel miisil kahju teha.

13. Telefoni või telegrafi rikkumist.

14. Kõik linna- ja maaelanikkude läbikäimisi sõjawangidega.

15. Igasuguse päwapiltide üleswõtmiist.

16. Igasuguste ajalehete, lendlehtede ja teiste trükitööde valmistamist ja wäljaandmist.

17. Igasuguste koosolekute pidamist ja ühiste töötamist.

18. Awaliku jumalateenistuse pidamisteks peab komandaturist luba küsima.

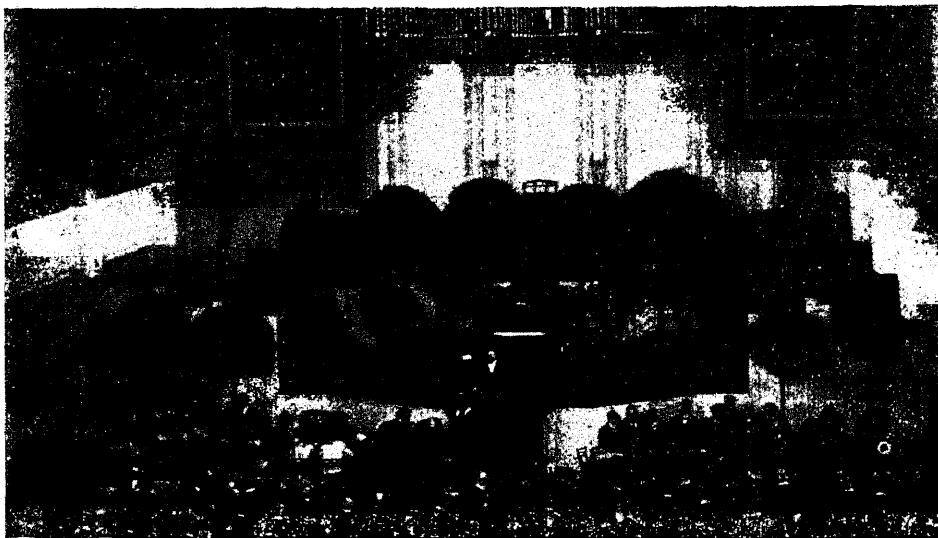
III. Wastuhakkamine

punktide 12. ja 13. tähendatud feelu wastu nuheldakse s u r m a g a ehk kergematel juhtumistel paranduswangimajasse panemisega, mitte wähem kui kolmeks aastaks.

Teiste määruste täitmata jätmise eest karistatakse wangistusega kuni 10 aastani, ehk rahaträhwiga kuni 20.000 margani. Mõlemad karistused wõiwad ka üheskoos peale pandud saada.

Sõjawäe peaforteris, weebruarikuus 1918.

Saksa sõjawäe käsuaudja-kindral
Freiherr von Seckendorff,
kindral-leitnant.

Maapäewa esimees K. Parts awab Asutawa Kogu Tallinnas „Estonia“ kontsertsaalis eesti rahwa elus saatuslikuks saanud „jüripäewal“ 23. aprillil 1919. aastal.

Esimene Vabariigi Valitsus.

Asutaw Kogu walis ta ametisse 9. mail 1919. aastal.
Istuwad pahemalt paremale: rahaminister J. Kukk, siseminister A. Oinas, peaminister O. Strandmann, wälisminister J. Poska, kohtuminister J. Jaakson. Seisawad pahemalt paremale: põllutööminister Th. Pool, töö-hoolekandeminister A. Palwadre, haridusminister J. Kartau, owaalis kaubandus-tööstusminister N. Köstner.

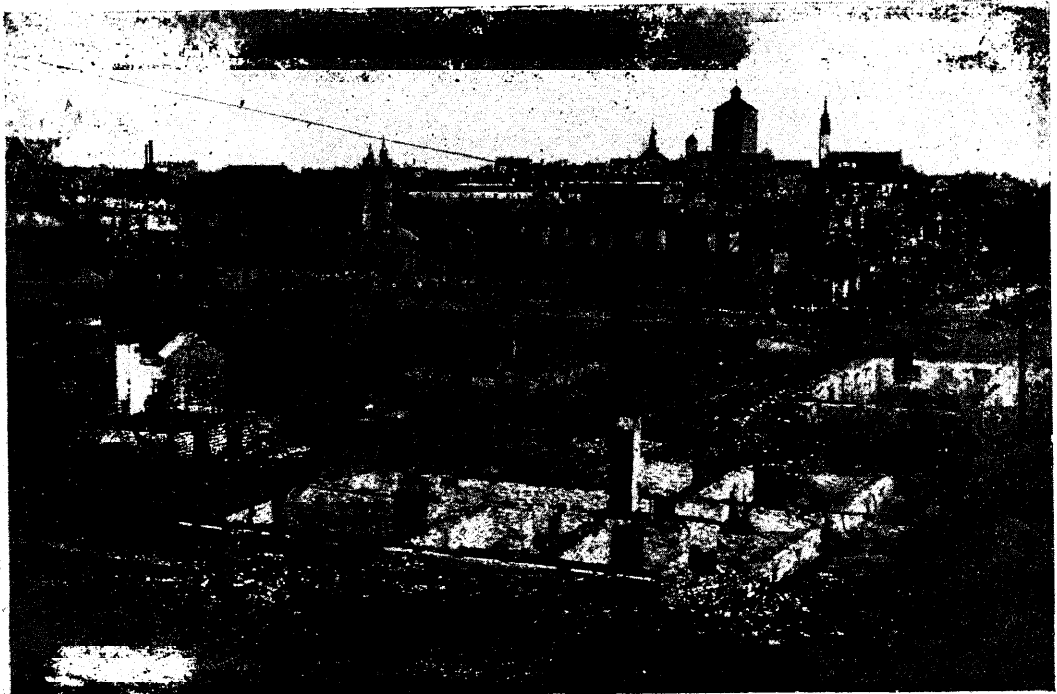
Rühm kooliõpilasi enne sõjaliinile minekut, keda täitis usk rahva elujõusse, kes saanud lahingutes tuleristimise, panid aluse me riiklisele olemasolule.

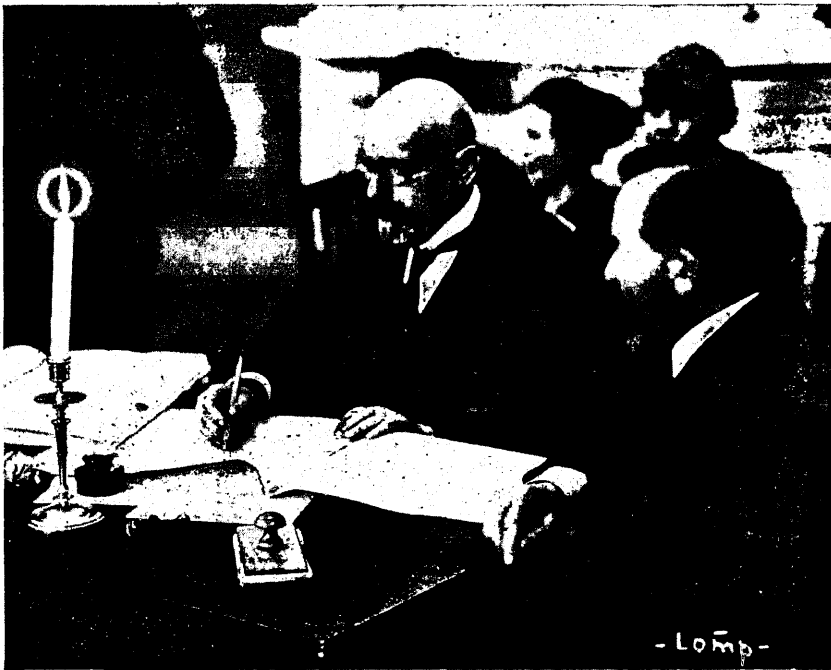
Grupp Tallinna 1. pataljoni kaitseliitlasi enne tuleliinileminekut 14. jaanuaril 1919 aastal.
Pahemalt paremale: 1. rida: Treier, Köstner. II rida: Arnborg, Pere, Neumanskraft, Mahõni †, Elts.
III rida: Pallas, Rotsar †, Raudsepp, Tults, Kask, Tshistjakow, Pakler.

Eesti Wabadussõjas langenud soome wabatahtlikkude saatmine Soome 1919. aasta kewadel. Leinarong möödub Tallinna raekoja eest sadamasse, kus kangelaste puusärgid asetati laewale kodumaale mulda sängitamiseks.

Wabadussõja ägedamail heitlustel wene kahuritulest purustatud Narwa — Eesti Verdun —, millest kaugemale ei suutnud sõja lõpupoole edasitungida wene enamlaste wäed. Linn purustati rahuläbirääkimiste ajal sihiga teda wallutada, et seega sundida Eestit esitama Nõukogude Wenele leplikumaid nõudeid lõpuliku rahu saawutamiseks.

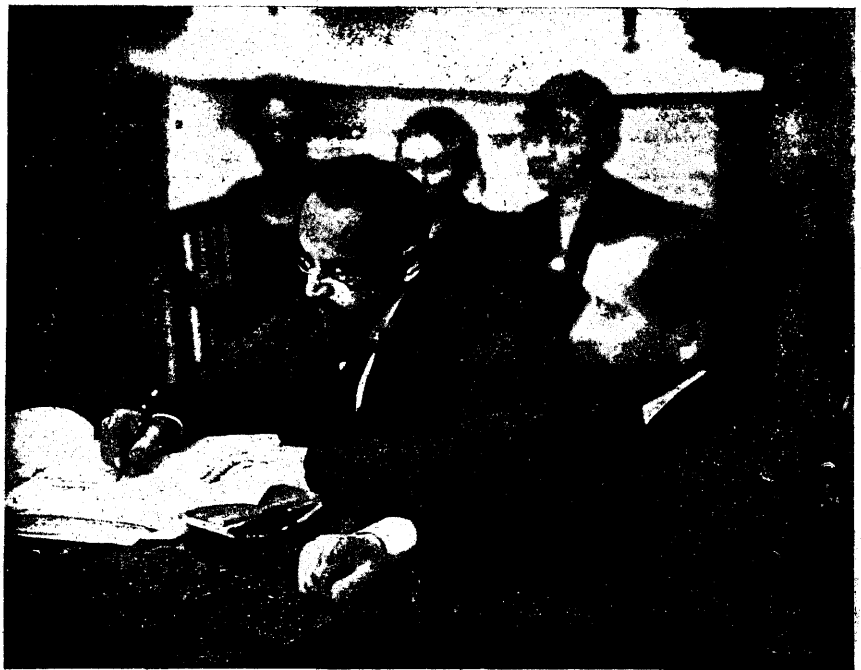

Eesti delegatsiooni esimees J. Poska kirjutab alla Tartu rahu lepingule punase kalewiga kaetud laua ääres Eesti Üliõpilaste Seltsi majas 2. weebruaril 1920 aastal kell 12⁴⁵ minutit öösel.

Tartu rahulepingu eel käis Tshitsherini ettepaneku harutamine waherahu asjus Pihkwas, kus selgus, et läbirääkimistele ei võinud ollatagajärgi, kuid kus meie esitajad tegid wene lastele ettepaneku, et nad esieksid waherahu hupakkumisega ka teistele naaberriikidele. Tehtud waherahu ettepanekud ei andnud teiste naaberriikidega tagajärgi, kuid sellele järgnesid rahuläbirääkimised Eestiga Tartus.

Rahuläbirääkimise-

sed algasid Tartus 5. detsembril 1919. aastal. Läbirääkimised peeti salajas. Läbirääkimiste ajal kestis sõda suurema hooga edasi. 22. detsembril 1919. aastal kirjutati alla waherahule, mis hakkas maksma 3. jaanuaril 1920. aastal kell 10.30 minutit. Umbes kuu aega kaubeldi lõpuliku rahu tingimuste pärast. 2. weebruaril 1920. aastal öösel kell 12.45 minutit kirjutatakse rahulepingule alla.

Wene delegatsiooni esimees Adolf Joffe kirjutab alla Tartu rahulepingule 2. weebruaril 1920 a.

Mälestussammas Võnnu lahingu kangelastele lätlastele ja eestlastele avati 16. novembril 1924. aastal. Hallist liiwakivist obelisk jäädustab 22. juuni 1919. aasta lahingut wenelastega, kus wastane löödi lõpulikult taganemajakus 24. juulil 1919. aastal antika rahva ajaloolisele waenlasele, mõisnikkude ladeswehrile, surmahoop.

Juulius Kuperjanow. wabadussõja kanglane, partisaanide pataljoni asutaja, kes äkiliste ilmumistega waenlase seljataha, kaelamurdwate kardetawate luurekäikudega mõnemeheleste salkadega waenlasi tagasi löi, sai surmawalt haawata 31. jaanuaril 1919. a. Walga lähedal Pajumõisa all. Suri haawadesse 2. webruaril 1919. aastal.

Mälestussammas Eesti Wabadussõjas langenud Soome wäbatahtlikkude ühishaua ees Helsingis. Kindral Laidoner pärja pannes kõnet pidamas.

Kindral-leitnant **J. Laidoner.**

Wabaduse risti 1. liigi 1. järgu kawaler.

Eesti wabaduswõitluse parimaid juhte, Eesti wäeosade moodustaja, wägede ülemjuhataja, Riigikogu-liige.

Eesti riiklise iseseisvuse kümneaastase kestvuse tulemused.

Me wõlgneme tänu kõigepealt Eesti waprale kaitsewäele selle eest, et oleme

Eesti wabariigi walitsuse praegune juht riigivanem **J. Tõnisson**, parimaid rahwa poegi, wene esimese Riigivolikogu saadik, Maanõukogu liige, Eesti wälissaatkonna esimees, Asutawa Kogu, esimees, teise ja kolmandama Riigikogu liige, teise Riigikogu esimees.

jõudnud tänase pidupäewani, 24. webruarini 1928. a. Eesti waprad pojad jäid kindlaks me iseseiswuse ja wabaduse kaitsmisel, ohwerdades enese elu teiste kaaskodanikkude ja isamaa wabaduse ja iseseiswuse eest. 1677 paremat isamaapoega langesid wabaduswõitlustes waenuwäljadel, 385 surid wõitluses saadud haawadesse. 1388 warisesid mulda sõjaraskustes saadud haigustesse. Nende hulgast asub esimestes ridades Jüri Wilms, Päästekomitee liige, esimese peaministri asetäitja, kohtuminister,

kelle elu kustutas saksa kiiwrimeeste hoolimatus, kui ta oli nõudmas teenitud õigusi noorele Eesti wabariigile.

Eesti riikline iseseiswus on kindlustanud kõigile Eesti wabariigi piirides elawatele rahwastele keele, sõna, mõtte, koosolekute, südametunnistuse ja muude wabaduste õigused. Kodanikkudele on kindlustatud üheõiglus, üldine hääleõigus, demokraatiline omawalitsus. Teotamisel on kuueklassiline emakeelne rahwakool, emakeelne raamatukogudewõrk üle kogukodumaa, eestikeelne kesk-kool, eestikeelne ülikool, hariduse- ja kulturasutuste riikline ja omawalitsuslikuse toetamine.

Awaliku hoolekande alla kuulwad kõik isikud, kes kannatawad puudust, wajawad hoolekandelist abi ähwardawa puuduse eemaletõrjumiseks, nagu waeslapsed, raugad, haiged, tööwõimetud. 1928 a. riiklises eelarwes on hoolekande

Konstantin Päts, Eesti wabariigi walitsuse juhte, Eesti rahwuskongressijuhataja, Eesti maawalitsuse esimees, Päästekomitee liige, Ajutise Walitsuse esimees, endine pea- ja sõjaminister, esimese Riigikogu esimees, endine, riigivanem.

Otto Strandman,

Eesti wabariigi walitsuse juhte, Maa-
päewa liige ning esimees, Ajutise Wa-
litsuse põllutööminister, peaminister,
esimese Riigikogu esimees, endine raha-
minister, välissaadik. Üks parimaid
ning terawamaid parlamendikõnelejaid.

Juhan Kukk,

Eesti wabariigi walitsuse juhte, Eesti iseseis-
wuse manifesti kokkuseadja, Ajutise Walit-
suse rahaminister, endine raha- ja kauban-
dusminister, Riigikogu esimees, riigivanem.

kulusumma 2,5 miljoni krooni (250 mil-
joni marka).

Arwestades tulemustega tuleb pidada meele, et loowaks majanduslikuks tege-
wuseks on jäänud waewalt 7. aasta üm-
ber aega, sest umbes aasta waewles maa
saksa okkupatsiooniwägede raudse ru-
sika all ja umbes 1½ aastat kulus wa-
badussõjale ja selle tagajärgede likwi-
deerimisele.

Wabadussõjalõppedes olid majandus-
lisest korrast jäänud waid waremed.
Neid tuli eeskätt hädatarwiliselt kohen-
dada, siis aga ellu wiia põhjalikud
uudendused ja ümberkorraldused.

Põllumajanduses wiidi läbi põhjalik
maareform: laialine mõisamajandus kor-
raldati wäikepõllumajapidamisteks, mis
pidi täitma palju mitmekesisemaid ja
waljemaid nõudeid kui endine.

Meie rahwa tähtsam tööala, põllu-
majandus, kannatas raskesti sõja ja
segaduste laastamiste tagajärgedel: mo-
biliseeritud tegewasse wäkke olid pa-
remad tööjõulised mehed, rekwireeritud
olid sajadtuhanded kariloomad ja ho-
bused, kehwas oli jäänud põldudewäe-
tamine, lagunenuid olid põllutööriistad
ja masinad, hooned olid kõdunemas,
tööjõu ja tööabinõude puudumisel jäi
suur osa põllumaad sööti, puudus te-
gewuskapitaal, napid olid sissetulekud.

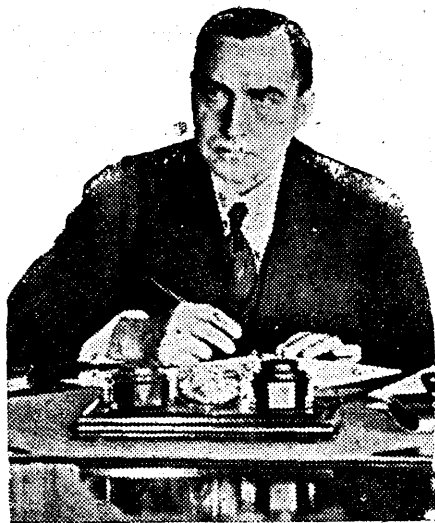

Jüri Jaakson,

Eesti Wabariigi walitsuse juhte,
kohtuminister, Asutawa Kogu, esi-
mese ja teise Riigikogu liige, riigi-
wanem.

Dr. Friedrich Akel.
Eesti Wabariigi, Walitsuse juhte, Eesti
saadik Soomes, endine wälisminister, en-
dine riigiwanem.

Ants Piip,
Eesti Wabariigi walitsuse juhte, esimese
Eesti wälissaatkonna liige, käis nõutamas
Eestile iseseiswust wälisriikidelt, endine
wälisminister, peaminister, Asutawa Kogu
ja Riigikogu liige, Eesti saadik Ühisriikides,
professor Tartu ülikoolis õigusteaduse alal.

Kümneaastase riiklise iseseiswuse
kestwusel on esiteks ärawõidetud need
raskused ja sealt edasi mindud.

Laseme saadud tulemustest arwud
kõneleda, mis annab selgema pildi saa-
wutuste tagajärgedest, tulemustest:

Kümne aasta eest oli Eestis kokku
88000 iseseiswat majapidamist, nüüd --
umbes 127.000. Kümne aasta eest oli
wiljade kaswupind waewalt 700.000 hek-
tarit, nüüd kaugelt üle 800.000 hektari.

Kümne aasta eest oli meie kodu-
maal 170.000 hobust ja 250.000 lehma.
Nüüd on 230.000 hobust ja 400.000 lehma.

1922—1923. põllumajandusaastal oli
põllumajanduse toodangu wäärtus ligi
164 miljoni krooni, nüüd 1926—1927. põl-
lumajandusaastal on toodangu wäär-
tus 269 miljoni krooni.

1922. aastal weeti wälja põllumajan-
duskaupu 23. miljoni krooni wäärtuses,
1926. aastal, ligi 45. miljoni krooni
wäärtuses.

Wanad talud on korraldanud suu-
remad sõjaaegsed puudused: on ehitat-
tud palju uusi hooneid, parandanud
vanu, juure on muretsetud põllutööriistu
ja masinaid enam kui 15. miljoni krooni
eest.

Jaan Teemant,
Eesti Wabariigi walitsuse juhte, Maa-
päewa ajutise juhatuses esimehe abi,
endine riigiwanem.

Osalt riigi otsekohesel ülalpidamisel, osalt riigi mõjuval toetusel ja kaastegewusel töötawad umbes 30 alalist põllumajanduslist õppeasutust.

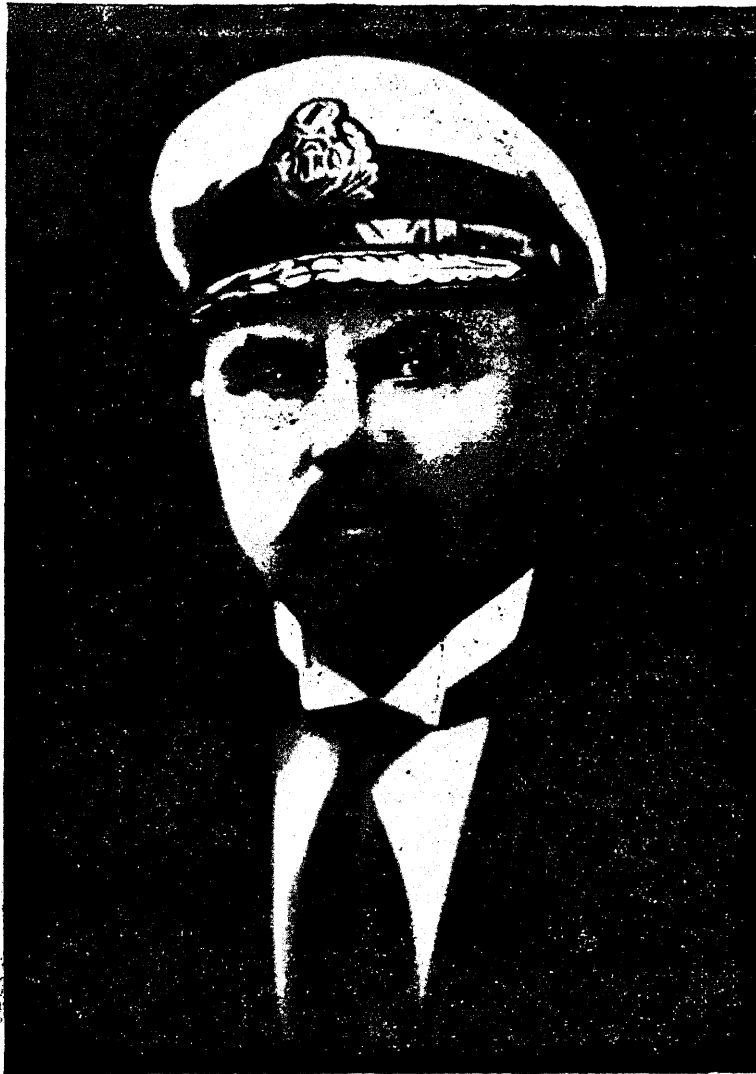
Tööstuses pole me iseiswuse ajal ulatuse poolest mitte kaugemale jõudnud. Põhjused selleks on järgmised: mitmed suuremad tehased ja wabrikud olid sisse seatud wene erinõuete kohaselt. Et wenel puudub ostuwõimalus, pidid need loobuma eriotstarwete ülesannetest ja püüdma kohaneda kodumaa siseturu nõuetele. 1922. aastal oli ümber-töötamis-suurtööstuse nettotoodang 27 miljoni krooni, 1926. aastal aga juba 44 miljoni krooni. 1922. aastal makseti palka eesti suurtööstuses töötajatele ligi 1115 miljoni marka, 1926. aastal juba 1622 miljoni marka.

1923. aastal weeti wälja tööstussaadusi 23,5 miljoni krooni wäärtuses, 1926. aastal juba 37. miljoni krooni wäärtuses.

1918. – 1919. aastal oli eesti põlewkiwitoodang ligi 10 000 tonni, 1926. aastal aga 431,709 tonni.

Eesti tööstusse on mahutatud kümne aasta jooksul wäliskapitali umbes 45 miljoni krooni.

■Kaubanduse alal on meie rahwa igaaastane töowiljahulk kaswanud, nii et suudame maailmaturule rohkem anda, kui sealt osta. Wabariigi algusest kuni 1924. aastani pidime igal aastal wälismailt rohkem ostma, kui suutsime sinna müüa. 1925. aastast alates on wäljawedu suurenenud, wiimasel aastal ligi 1000 miljoni marga suuruses. Raudteede alal on püütud täita nõudeid, mida seawad ette kohalikud majanduslised olud: asutatud on Sonda-Mustwee ja Pärnu-Lelle uued liinid

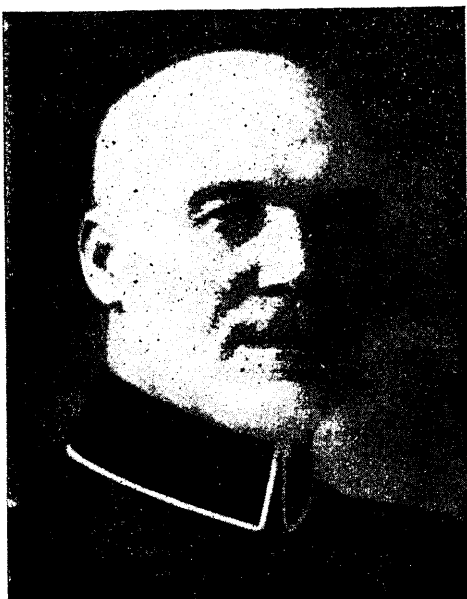
Joh. Piika.

Wabaduse risti I liigi I järgu kawaler.

Eesti wabaduswõitluse juht, „Omakaitse“ organiseerija, soomusrongide ja soomusautode esimene ehitaja ning warustaja, esimeste mereoperatsioonide korraldaja, merewäe juhataja aseadmiral.

Ajutine Walitsus sai saksa okkupatsiooniwägedelt tühja kassa ja rüüstatud maa. Raskete heitluste järeltus on nüüd, et juba mitu aastat järgimööda on Eestil kindlawäärtusline raha, mille kullakate on märksa tugewam, kui paljudes wanades suurriikides.

See raskuste uskumatu ärawõitmine peab täitma iga kodaniku uhkustundega oma riiklisesse iseolemisesse, peab kinnitama igas kodanikus usku, et

Kindral-majoor **A. Tõnisson**.
Wabaduse risti 1. liigi 1. järgu kawaler.
Esimese eesti rügemendi ülem, milline
rügement sai nurgakiwiks Eesti sõjawäele.
Esimese diwiisi ülem, wiru wäerinna ülem
wabadussõjas, endine sõjaminister, praegu
3. diwiisi ülem.

oleme rohkem wäärt, kui märkame seda igapäewastes askeldustes, ta peab meile tõendama, et wabale rahwale pole ärawõitmata ükski raskus, lega ükski koorem.

Meie ei ole siiski weel sihil: palju on korraldada, kohendada, luua ja ehitada kuni igäüks wõib enese tunda täieliselt õnnelikuna omas wabas kodus, sest palju on weel kaaskodanikke, töö tajaid, kellel on elu kitsas, raske ja waewaline.

Kuid kümme aastat on riiklises aja-loos ainult üks silmapilk.

On selle aja wältel suudetud midagi kordasaata, siis tõendab see ühte, et „**Eesti rahwas on õigusega ära-teeninud iseseiswuse**“.

Igäüks jatkaku sama südudusega, sama hooga ja jõuga tööd ka järgne-watel aastatel, sest seda nõuab meie **kalli isamaa õnn ja rõõm**.

Eesti Wabariigi Walitsuse juhid 10. aasta wältel.

Esimese ajutise walitsuse esimees
Konstantin Päts. 24. II 1918.—
12. XI. 1918.

Teise ajutise walitsuse esimees **K. Päts**.
12. XI. 1918. — 16. XI. 1918.

Kolmandama ajutise walitsuse esimees
Jaan Poska †. 16. XI. 1918.—
26. XI. 1918.

Neljandama ajutise walitsuse esimees
K. Päts. 26. XI. 1918.—9. V. 1919.

Esimene peaminister **Otto Strand-**
mann. 9. V. 1919.—18. XI. 1919.

Teine peaminister **Jaan Tõnisson**.
18. XI. 1919.—28. VII. 1920.

Kolmas peaminister **Ado Birk**.
28. VII. 1920—30. VII. 1920.

Neljas peaminister **J. Tõnisson**.
30. VII. 1920.—26. X. 1920.

Wiies peaminister **Ants Piip**. 26. X. 1920.
—25. I. 1921.

Kuues peaminister **K. Päts**. 25. I. 1921.
—21. XI. 1922.

Seitsmes peaminister **Juhan Kukk**.
21. XI. 1922.—2. VIII. 1923.

Kaheksas peaminister **K. Päts**. 2. VIII.
1923.—26. III. 1924.

Jheksas peaminister **Friedrich Akel**.
26. III. 1924.—16. XII. 1924.

Kümnes peaminister **Jüri Jaakson**.
16. XII. 1924.—15. XII. 1925.

Üksteistkümnes peaminister **Jaan Tee-**
mant. 15. XII. 1925.—23. VII. 1926.

Kaheteistkümnes peaminister **Jaan**
Teemant. 23. VII. 1926—4. III. 1927

Kolmeteistkümnes peaminister **Jaan**
Teemant. 4. III. 1927.—9. XII. 1927.

Neljateistkümnes peaminister **Jaan**
Tõnisson. 9. XII. 1927. aastast.

Eesti wabaduswõitluse juhid:
Kindral-leitnant **J. Laidoner**.

Aseadmiral **J. Pitka**.

Kindral-majoor **E. Põdder**.

Kindral-majoor **A. Tõnisson**.

Kindral-majoor **J. Soots**.

Pettus.

Ameerika kirjanik Dorothy Barnsley.

„Tarnley,“ hüüdis must konduktor. Marion puuderdas weel kord nina, lükas väikese silmi warjawa wiltkübara weidi rohkem ühele silmale, harjas mõned mittenähtawad tolmukübemed weatult ülikonnalt ja astus rongilt maha. Ta naeratas, kui astus wälja pisitillukesest maajaamast, wälja jahedale, warjukale külatänawale, kust ta wiis aastat tagasi oli lahkunud. „Sama wana koht,“ sosistas ta rahulolles. „Samad wanad põllud ja samad wanad puud ja samad wanad elanikud. Kas tõesti — kas tõesti ka tema mäletab?“

„Tema“ oli Ted Morton, ta lapsepõlwe sõber. Marion ja Ted olid koos mänginud ja koos koolis käinud ja külas oldi üldiselt arwamisel, et nad wist abielluwad ja wana Mr. Morton farmil elama hakkawad, nagu nende esiisadki.

Kuid Marion ja Ted olid noored ja täis moodsaid ideid, kuigi nad olid külas kaswanud ja nad tahtsid ilmast rohkem näha.

Sellest elumuutusest oli wiis aastat mööda. Tedile pakuti koht Lõuna-Ameerika suures kaewanduskontsernis. Ta taipas, et see oli suur juhus ta elus, ta ainus wõimalus pääseda kitsalt teelt, kus ta kakskümmendüks aastat elust oli weetnud. Ja — muidugi — ta wõttis koha wastu.

Raske oli olnud Marionist lahkumine. Ta palus teda temaga abielluda ja ühes tulla, kuid Marionil oli oma auahnus. Ta oli ainult kaheksateistkümmend ja ei tahtnud abielluda.

Pealegi oli Marion luuletaja. Tal oli wankumatu usk oma kirjanduslise talendi sisse. Ta arwas, et on ta püha kohus oma suletooteid ootawale ilmale awaldada. Ja New Yorgi hiiglalinn kutsus teda.

Sel tähtsal-päewal, mil Ted Morton sõitis Lõuna-Ameerika, astus Marion New Yorgi rongile, weidi ehmunud julgusest, kuid ühtlasi täis suuri ootusi.

Ta lähenes kohale, kus nad wiimati pisarsilmil jumalaga olid jätnud. Igal külal on armastajate tänaw ja Tarnley

polnud erand selles. See oli pikk, kitsas tänaw, mida warjasid suured puud.

Tänawa lõpul seisis ühe puu hiiglatüwi ja wana puupink, millesse olid lõigatud mitme põlwe armastajate tähed. Siin olid Ted ja Marion Jumalaga jätnud ja pühaliku töotuse annud, mille pärast Marion kogu pika tee New Yorgist siia oli teinud, et seda täita.

„Täna wiie aasta pärast,“ nii olid nad üksteisele wanduniud, „kohtame siin kohal, kus me sel ajal olimegi, me tuleme siia ja oleme üksteisele alati truud.“

Oma töotuse waiksete tunnistajatena lõikasid nad wana puu koorde oma nimetähed. Marion wõis neid nüüd näha — M. E. J. ja T. J. M. Siis seisis kuupäew ja isegi aeg, Kell wiis.

Ta waatas kella. Oli pool wiis. Kell wiis pidid nad kokku saama. Marion istus pingile ja ootas.

„Imestan —“ ütles ta eneses, „kui ta weel mäletab.“ Tema oli oma sõna pidanud. Peale wiit aastat täis pettumüsi, mille jooksul ta oma elukutse eest oli wõidelnud ja kurwalt kaotanud, oli ta jälle Tarnleys.

Kui Ted teda weel tahtis, siis tahtis ta nüüd talle minna. Ta oli nõus minema Lõuna-Ameerika kui tarwilik, et ainult pääseda linnast, mis oli nii palju õnnetuid kogemusi toonud.

Tänawal kostsid lähenewad sammud. Ta tõstis aeglaselt pea ja waatas tulija poole. Siis hüppas ta äkki püsti ja ruttas teda teretama.

„Ted!“ hüüdis ta. „Sa mäletasid —“
„Marion!“ hüüdis Ted elawalt. „Kartsin, et sa ei tule.“ Nad pigistasid õnnelikult üksteise käsi. Marion oli lootnud, et Ted teda suudleb, kuid see näis häbelik. Siis astusid nad tagasi ja uurisid üksteist.

Sirge maapoiss, kes oli Tarnleyst wiis aastat tagasi ära läinud, oli kaswanud pikaks, laiaõlaliseks nooreks hiiglaseks. Ta töö wabas õhus, päikese ja tuule käes, oli ta teinud tugewaks ja pruuniks, ta näis tüübiline waba õhu mees. Ta riided istusid weatult ja

olid wiimase moe järele. Ta wälimus kõneles warakusest.

„Tal oli edu olnud,“ mõtles Marion. „Kuidas wõin talle öelda, et ma luhtusin? Nii tark mees kui tema tahab sätendawat naist.“

Ta otsustas kiirelt. Ted ei tohtinud teada, mis ta läinud wiis aastat oli teinud. Ta tahtis teda arwama panna, et ta on olnud edukas kirjanik. Kui Ted uuesti abiellumisest kõneles, loobub ta suuremeelselt omast kutsest ja läheb temaga Ted ei kuule iialgi tött.

Ted tegi seesmiselt wõrdlusi ilusa noore naise wahel, kes seisis ta ees ja selle wäikese tüdruku wahel, kelle ta oli maha jätma pidanud, kui Lõuna-Ameerika sõitis

Eilne Marion, wäike, armias olewus, ilusa, weidi tედretähelise näoga ja kartlikude kommetega. Ning praegune Marion põlwili ulatawas ülikonnas, edewas wäikeses kübaras, puuderdatud näo ja wärwitud huultega. Ta nägi wälja nagu kergemeelsus ise.

Oli kerge näha, et tal NewYorgis edu oli olnud. Marion mängis oma osa hästi. Ted peaaegu kartis oma endist sõpra.

„Kuidas wõin seda toredat daami paluda minuga abielluda?“ mõtles ta. „Ta poleks iialgi nõus oma uusi, uhkeid sõpru maha jätma, ja end minu seltsis metsikus looduses maha matma. See poleks minust ilus, kui nõuaksin, et ta kutsest loobuks, mille eest ta on wõidelnud.“

Waljult ütles ta lihtsalt, „sa näed kena wälja, Marion.“ Marion kortsutas kulme. Oli see kõik, mis tal oli öelda wiie aasta järele? Kena? Muidugi nägi ta kena wälja. Kas polnud ta weetnud tunde iludusinstituudis, end ette walmistades, et Tedile meeldida? Kas polnud ta raisanud terwe kuu palga selle lihtsa, kallihinnalise ülikonna peale, et paista elegant?

Ted jatkas. „New York oli wist sulle sõbralik. Sa oled enesele nime teinud, eks?“ See oli juhus Marionile ja ta haaras sellest kinni.

„Oh, muidugi!“ hüüdis ta waimustatult. „See oli algul küll wäga raske, kuid mu luuletused on nüüd kõikides suuremates kuukirjades.“

„Sa teenid wist wäga palju raha, Marion?“ Tedi hääles oli järelmõtlew kõla, kuid Marion ei märganud seda.

„Muidugi, arwan ma, teen raha ja raiskan raha.“ Marion oli kindel, et ta Tedile imponeeris. „Näen nii palju inimesi — kirjanikke ja muusikuid — ja me käime igalpool. See on tõesti huwitaw.“

„Jah, arwan nii,“ ütles Ted. Marion mõtles, mis ta ütleks, kui teaks, et ta oli rikkas perekonnas lapsetüdrukuks. „Ja kuidas on lood sinuga, Ted?“ küsis ta. „Sa pole mulle enesest midagi rääkinud.“

Tedi silmad waatasid üle roheliste nurmede ja ta suu ümber mängis imeplik naeratns. Ta oli naernud wäikese Marioni üle, kui see oli kõnelenud oma kirjanduslisest auahnusest. Ta oli unistanud sellest päewast ja selleks töötanud, et tagasi tulla wõidurõõmsalt ja Marioni kosida.

Kuid asjad olid weidi wiltu läinud. Marion oli wõidurõõmus nüüd. Ja tema — polnud kaugemal kui wiie aasta eest, Marion oli temast kaugel ees,

Ta ei wõinud paluda kuulsat luuletajat saada teisejargu kaewandustehniku naiseks. Kuid Marion ei tohtinud vähemalt teada, ku'das ta oli luhtunud. Ta wõis teda täna petta ja Marion ei näe teda enam.

Ta naeris kergemeelselt. „Mina? Oh, mu elust pole suuremat jutustada. See oli hea, et ma siit minema läksin. Kui tagasi lähen, saan juhtiwaks direktoriks. Olin Tarnleys mõned nädalad. Homme sõidan tagasi.“

Ja nii petsid nad mõlemad üksteist. Marion jutustas wäsimatult oma studiost, oma kunstniksõpradest, rahast, mida teenis — kuigi ta süda walutas ja ta seesmiselt hoigas: „Kui ta ainult märku annaks, et mind weel armastab. Kui ainult ütelda wõiksin, kuidas ma tänast päewa olen igatsenu.“

Ted jutustas punastamata oma kõrgest, wastutusrikkast kohast, sadadest, kes tema all seisis — ja mõtles kogu aeg eneses. „Kui see tõsi oleks. Kui mul oleks koht, mis oleks küllalt suur, et nii elegantset naist wõiksin kosida.“

Siin kohal tahaksime heameelega öelda, et wiimaks ometi üks neist leidis julguse tött rääkida ja et kõik hästi läks ja et meie nad teineteise kaenas maha jätame. Kuid me jutustame ainult tõestisündinud loo üksikasju. Ja

me kõik teame, kui palju kurbmänge jonnakas uhkus on sünnitanud.

Nad ei öelnud üksteisele tött. Nad pidasid pettusest kinni, kuni Marioni rong New Yorki tagasi sõitis. Ja nad jätsid naeratades jumalaga, kuigi südamed murdusid.

Järgmisel hommikul oli Marion jälle tööl ning riietas junio Cartwrighti ja baby Bettyt. Juunior puhus wanal pasunal. See lärm oli väljakannatamatu Marioni walutawale peale ja raskele südamele. Ta peitis oma näo baby Betty lokkidesse.

„Oh baby,“ sosistas ta. „Tegin kõik,

mis wõisin. Ma waletasin isegi, et talle meeldida ja ta lasi mul minna, ilma et sõnagi oleks öelnud.“

Ja Ted istus rongil, mis sõitis Lõuna-Ameerika. Wiie aasta jooksul kogutud raha oli kulunud reisi ja elegantsete riiete peale, et Marioni silmis kena näida. Ta unistused olid kokku langenud. Marion oli edurikas. Tema oli luhtunud.

Rongi rataste mürin näis waluliku rütmi moodustawat, mis talle pilkawalt näis ütlewat. „Ta on sulle liig hea — liig hea sulle — liig hea — liig hea — liig hea — liig hea —“

Kuuneiu.

M. J. Eisen.

Päike puhkama pugunud,
päewa waewasta wäsinud,
asemele kuu see astub
maha walgusta walama,
kuldaketana meresta
kerkimassa kõrgemale;
ümbrus kulda uppumassa,
nagu koitu uputabki.

Jõe ääres istumassa
kabu kuldajuukseline,
wagusada wetta waatleb,
kuhu kuu enese peitnud
ja kus ta teda teretab,
lohotada katsudessa
neidu kurbameelelisti.

Kuu küsima tüdrukulta:
„Miksi neitsike muressa?“

„Seepärast mina muressa,
„et ma lindu üksinani,
„ei emada, ei isada,
„ei õdeda, ei suguda
„ega armu andijada;
„kõiki nad Mana majassa.
„Oli mulla kasuwenda,
„poissi priske ja punane,
„meeldiwa nagu murakas,
„lõbusa nagu lõoke,
„see wenda meni merele,
„laewellasa lainetele;
„sinna wäetike wajunud,
„kasuwenda see kadunud.“

„Kuu, sa kuldne, kõnnid palju,
„näed palju, kuuled palju,
„tead ehk ütelda minule,
„kas tema tuleb tagasi?“

„Jah, tema tuleb tagasi.“

„Millal ta tuleb tagasi?“

„Siis tema tuleb tagasi,
„kui tuleb sinu isasi
„ja tuleb sinu emasi!“

Neiu puhkeb nuttemaie,
meeli musta nii kui mulda,
süda murtud nii kui metsa
maru mässude järele.

Kuu ta palgeida pajatab,
pühhib silmist pisarad: !

„Lakka, lapsi, itkemasta!“

„Ei wõi, kuue, kuldakallis:
„langenud mu wiimne lootus!“

„Kas tahad omani olla?“

„Olla tahan su omasi,
kasuwenda kui sa korwad!“

Kuu jõesta kaldahale,
kao kaela kaldahalla,
kinni pärjaspea kehasta
ja ülesse taewateele
wõlwile edasi weerma,
wana wiisi walgustama,
aga imbiga ühessa.

Neitsi nüüd see waatab alla,
mida teewad ta sõsarad,
kas nad puhtaina püsiwad,
esinewad imbidena
ja aususta harrastawad
edemalla eksiteelta.

Siina kuuda kummardakse,
pilgud talle pööratakse,
unistakse, uuritakse;
selguwad südame soowid:
mil mu poole neiu pöördub
kodukanaksi kosima.

Mees Montevideoft.

Inglise kirjaniku L. C. Bridges'i romaan.

4

„Armas õekene, üldse küsib mees neiu, kas ta temale tulla tahab, alles siis, kui ta teda jõuab toita. Ja seda maadet pooldab wististi Peetergi.“

„Aga ta küsis minul ometi,“ wastas Joyce. „Ja teab kindlasti, et ta mulle armas on. Ja igatahes kirjutaks ta mulle, kui mõiks.“

„Ja muidugi, sellepoolest on sul õigus, ta kirjutaks wististi.“

„Nüüd oleme õnnelikult jälle samale punktile tagasi jõudnud, kust wälja tulime,“ ütles Joyce. „Tema oleks kirjutanud ja pole ometi kirjutanud. Sellepärast on tal selles takistusi olnud. Ja ma tahaksin teada ja pean teadma, mis teda seda tegemast takistas.“

„Sa arwad, ma pean linna sõitma?“

„Jah, Jaspar, palun sind, sõida wiibimata Londoni. Ma ei jaksa seda teatmatust kauemini kannatada, Jaspar, see teeb mu haigeks.“

Jaspar tõusis, astus õe juurde ja suudles teda õrnasti.

„Ära ole liig kurb, wäike, sõidan kohe. Aga ma ei tea, kuidas ma isale oma sõitu motiveerin.“

„Seda pole waja. Kas sa ei tea, et ta täna hommikul tahab sõita Wheal Mirjami?“

Jaspergi nägu tumenes.

„Jälle see pagana tinakaewandus. Usun, ta siipleb kõrwuni ses spekulatsioonis. Küll näed, Joyce, selles metallikaewanduses saab ta kõige suurema pettumuse omama, kui ta ei ole ettewaatlik.“

„Seda usun minagi, aga mis sellest nüüd on? Peaasi on, et ta ära sõidab ja nimelt kohe kahets mõni kolmeks päewaks.“

„Küll su arwamine selles suhtes veel muutu, Joyce, kas see midagi tähendab või ei, kui oleme kõik oma raha kaotanud,“ wastas Jasper kurwalt. „Aga nüüd Peetri juure. Lühidalt: ma sõidan kohe.“

„Teadsin, et sa seda minu pärast teed,“ wastas Joyce tänuilikut. „Wiin su jaama, Jaspar.“

„Aga enne sõõ, palun, midagi,“ nõudis Jasper kindlasti. „Mul pole lusti oma elu riskeerida, kui autotüüriil istub naine, kes nälja pärast võib minestusse langeda.“

„Hea küll, hea küll, ma sõõn juba, Jaspar,“ ütles Joyce.

Siis awanes uks ja isa tuli tuppa.

Tema mõtles waid oma tinakaewandusele ja

jutustas, millise waranduse ta nendele selle spekulatsioonile läbi wõitwat.

„Ütlen Teile, see on otse muinasjutulik kaewandus, tinafooned, milliseid ei mina ega teie weel pole näinud!“ hüüdis ta oma kõlawa paa-tosega. „Ja tina hind tõuseb iga päewaga. Seejuga spekulatsioonile leidub ainult kord elus.“

„Mina arwasin, Malaiia kaewandused seisawad meie Cornwalli tinakaewandustest andelt sedawõrd ees, et wiimased warsti seisma jääwad,“ ütles Jaspar. „Meretagune tina olla odavam.“

„Mis? Odavam? Kõrgete weokulude juures? Kes on sulle siis seda ette puhunud?“ hüüdis isa ja hakkas oma muinasjutulise kaewandusest imelugusid jutustama, kuna ta ise ruttu einestas. Ta ei märganudki, et Joyce kahwatu oli ega nimetanud ka Peetri nime. Kellegil ei wõinud lastega wähem sidemeid olla kui temal.

Kohe peale eine läks ta; Jaspar ja Joyce hingasid kergemini ja walmistastid kiiresti sõidu wästu.

Kõik sündis tuulekiirusel. Waewalt tund aega hiljem soowis Joyce wemmale jaamas head teed.

„Sa lähed otseteed Harcourti hotelli; niipea kui midagi kuuled, telegrafeerid mulle.“

„Muidugi, Joyce,“ ütles Jaspar. „Ja nüüd pea püsti; olen kindel, et Peetri termelt eest leian.“

Juba hakkas rong liikuma. Runi teda weel näha mõis, seisis Joyce jaamaesijel ja wiipas käega. Siis pööras ta ja läks auto juurde tagasi. Ta tundis enese olemat ühikuna ja mahajäetuna kui iial enne oma elus.

Sel päewal ei saanud ta enam mingisugust teadet. Aga ta polnud teistiti oodanudki. Jasper ei wõinud ju enne kella üheksat õhtul Londoni jõuda.

Teisel hommikul ootas ta juba rahutult kirjafondja tulekut. Esimene, mis tuli, oli telegramm. Wärisemal käsil awas ta selle ja luges.

„Peeter Harcourti hotellist kolme päewa eest wälja kolunud. Aadress teadmata. Uurin ta järele.“

Joyce wajus lähemale toolile. Kõik wärm oli ta näost kadunud.

„Seda ma teadsin,“ sosistas ta.

Aga ainult mõne minuti kestis ta nõrkus. Juba lõi ta loomulik südidus jälle läbi. Ja ühes temaga tuli tagasi ta energia.

Ta helistab tüdrukule.

"Milly, pakkige minu väite käsitöökamer," ütles ta. "Pea sõitma üheks ööks Londoni."

Kui Joyce kord juba oli otjuse teinud, siis ei viitnud ta enam selle teostamisega. Dnn oli temale soodne, sest et isa vähemalt kolmeks päevaks oli kodust välja sõitnud. Aga isegi sel puhul, kui ta warem koju tuli, ei kartnud ta. Tal oli kindel weene, et Peetrile midagi paha oli juhtunud. Nii siis, oli tal kindel kawatjus saladuselt loori ära tõmmata, üks kōit, mis tal ees seisis.

Jõudes jaama, telegrafeeris ta weel Jasperile, et see teda ootaks ja temale toa nuretsaks. Ta jõudis weel parajasti ekspreszrongile, et kõige kiiremalt Londoni saabuda.

Jaspar tuli talle Londoni jaama wastu. Neiu märkas kohe, et wenna nägu tõsisem oli kui muudu.

"Dieta leian ma selle olewat hulljulguse, et siia tuleb, Joyce. Mis ütleb meie ülem sõjajuht selle kohta."

"See on mulle üks kama kōit, olen lõpuks omegi ise oma peremees. On sul Peetri kohta teateid, Jasper?"

"Paraku ei. Siin on auto. Astu peale; justustan sulle teel, mis olen teinud."

Ta andis autojuhile käsu Hercourti hotelli sõita.

"Mina elan nimelt seal," seletas ta. "See näis mulle kõige parem olewat, kui Peeter peaks tagasi tulema. Ja ta peab ju tagasi tulema, juba kohutliku uurimise pärast, ja see istang on kefnädalal."

"Kui saab, siis ta ka tuleb," arwas Joyce, "ja müüd jutustata, mis oled teinud."

"Küllastajin täna hommikul wara adwokaat Calverti. Tema jutustas mulle, tema olla Peetri näinud talle nõu annud mitte protsessi alata. Sest wanutatud ekspert, härra Stern, olla Tudor Carri tunnistused õigeteks seletanud."

"Tõesti?"

Hiljem on Peeter weel härra Calvertile telefoneerinud ja temalt Tudori aadressi palunud. Ta pole adwokaadile ütelnud, mis jaoks talle seda waja oli. Minagi lastsin enesele Tudor Carri aadressi anda ja läksin tema juure. Ta elab Jermynstreetil. Tead, Joyce, on otje naeruwäärt Tudor Carri selle kiriteoga ühendusse seada tahta. Tema on kõige suurem peulapp Jumala maalapil."

"Aga mis ta siis ütles?" katkestas teda Joyce. "Kas Peeter oli käinud tema juures?"

"Jah, samal õhtupoolel. Kõigi märkide järele ei otkinud ta Tudorit, waid otsis kedagi Bassettit. Bassett on Tudori sõber, nõuandja

ja juht kõigis asjus. Suur, tugew mees, ütles Calvert."

"Oled ja Bassettit näinud?" küsis Joyce ruttu.

"Ei, tema oli wälja läinud ja, kui hiljem weel kord tagasi läksin, ka siis ei saanud ma teda näha."

"Kas Tudor sulle ütles, millal Bassett tagasi tuleb?"

"Ta ei teadnud seda selgesti, arwas aga, et Bassett täna õhtul kodus on."

Joyce ei wiimitanud heffetti.

"Ütle, palun, autojuhile, Jasper, et ta meid wiibimata Jermynstreetile wiib, aga kohe!"

12.

Rõrwaletoiimetatud.

Peeter ärkas kõige suuremat südamehalbuist tundes. Ta pea walutas ja kohises, nii et vähematti mõtet ei jaksanud mõtelda. Ta keel oli kuiv kui nahk ja ta filmalaukudel näis lastumat tinaraskus. Jial polnud ta ennaft weel tunnud nii haigena.

Sette aega lamas ta liikumata, sest kõige pisengi liigutus tegi temale piina. Ta ei katsumud filmigi awada. Samati ei mäletanud ta vähematti, mis sündinud.

Nii mõõdus tüff aega. Pikkamisi taipas ta alati korduwat kahinat, iselaadilist lihwinist, mis näis lofsunifega wahelduwat. Siis märkas ta, et woodi, milles ta lamas, polnud paigal, waid korralikkude waheagade järele tõusis ja wajus.

Wiimaks awas Peeter kõike jõudu koondades silmad.

Õsimene, mis ta nägi, oli lagi puuplantudest waewalt meetri kõrgusel tema kohal. Restis weel mitu filmapillu, kuni ta aru sai, et see ühe teise magadiskoiku põhi oli, nagu seegi, millel ta lamas.

Waewaga pööras ta pilgu pahemale poole ja pidi konstateerima, et ta lamas kahe wõõdiga kabiinis, mis waga korratu ja mitte just puhjas wälja nägi. Üks oli kinni.

Müüd kuulis ta ka jälle alalist lihwinist ja kōminat. Peeter jaksas oma mõtteid juba sedamõrd koondada, et masinate tõukamise ära tundis, ja raste õhtamisega, mis pooleni ehmatust, pooleni imestust ilmutas, teretas ta arusaamist, et ta wiibis laewal, mis kõigi märkide järele õjustades juba hõljus kaugele merel.

Restew ülesalla tekitas temas äffi hirmutunde ja hullu peawalu; ta wajus asemele tagasi ja katjus jälle mõtteid koguda.

Illes pikkamisi tuli temale mälestus jälle tagasi ja seega ka wiibimine wäitfeses toas ja-

dama lähedal, mehe toores nägu, kes ennast oli nimetanud Peasleyks, ja siis ka kõigi märkide järele hädaohtlik jook, mis see mees temale annud.

„Uimastatud!“ pomises Peeter. „Uimastatud ja kõrwale toimetatud! Ja seda Londonis!“

Peeter teadis neid asju, teadis, et neid ette tuleb, ja nimelt Shanghai, Rio, San Francisco ja mujal, igatahes kaugelseismates kohdades. Aga et seda ette tulla võis ka Londonis ja veel pealegi 20. sajangul, seda ta õieti uskuda ei tahtnud. Kuid tõsiasiad näitavad seda. Ei olnud enam kahtlust, et ta oli uimastatud ja nüüd kaugemale rannale jõitmas.

Uimane Peeter wajas tüki aega järelduste tegemiseks. Nüüd mõtistles ta, miks temaga õieti oldi nii tegutsetud.

Talle tuli meelde ta raha, mis tal taskus olnud, ja filmapilt kobas ta taskud läbi, ei leidnud aga midagi.

Ta kobas palawikulise rutuga ka teised taskud läbi. Kell oli alles, samuti need rahad, mis tal oma kotis olnud. Ka tubaka ja piibu leidis ta. Aga rahatastu rahaga, paberite ja kirjadega, mis tal põuetaskus olnud, oli kadunud.

„Seda oleksin mõinud kohe arvata,“ ütles ta. „Kuidas mõisin ma ometi seesugune narr olla!“

Peeter uskus kõigest selgesti aru saawat; see Peasley oli teda juba panga ees näinud, kui ta pangakasse leidis kinni olemat, ja oli Peetri tufajest näost õieti järeldanud, et tal suurem rahajumma kaasas oli, ja siis asunud teda püüdma.

Rogu jumma oli kadunud. Need kahetšajada naela, mis olid hävitanud ta tulewiku elu ja ta ilma jätnud Joycest.

Joyce peen, armas nägu kerkis ta filmade ette, ja talle selgus, et ta selle neiu nüüd igawesti oli kaotanud. Hoigades pööras ta kõrwale.

Alles jänu ajas ta jälle üles. Ta waatas kabiini ringi ja nägi murgas pefulsaal emaljeeritud raudkruusi.

Ta tõusis waewaga, kuid ta pea käis nii ringi, et pidi koiku murgast kinni kahmana, kui ta ei tahtnud põrandale kukkuda. Peale selle waluatas ta pea otse meeletumalt.

Wiimaks ometi sai ta kruusi kätte; weji oli seisnud ja lääge, aga maitstes temale imehästi. Ta jõi tubli lonksu ja heitis siis jälle woobisse.

Wesi oli hästi mõjunud ja pikkamisi ärkasid ta eluwaimud. Hea terwis ja terastatud keha wõimaldasid talle kiirema jagusaamise uimastusmürgi mõjust.

Nüüd korraldusid ta mõtted kiiresti ja ta murebis pead, millisel laemal ta wiibib ja kuhu

see teda wiib. Peasley oli rääkinud „Merekotkasti“. Kui see laem siin oli „Merekotkas“, siis wiibis ka Peasley ta lael. Ta huuled pigistused kofku, mõeldes lähemale kofkusaamisele selle gentlemaniga.

Kui Peasley laemal oli, siis oli tal wõimalus oma raha veel kätte saada. Wootusefiir elustas teda jälle. Ta hakkas kaaluma, kuidas asja kõige osawam oleks ajada.

Wäljas näis olemat pilwine ja udune ilm. Nähtawasti lähenes päikeseloode. See wõis hästi sobida, sest kui ta Peasleyga oli kofku saanud, oli kell parajasti neli olnud. Kui Peasley ta kohe oli laewa toonud, ja laem kohe teele sõitnud, umbes kell pool wiis, siis wõis kell nüüd umbes kahetšja olla ja laem fergesti Themiše jõe hõljuda.

Peetri esimene mõte oli otse laemalaele minna ja kapteniga rääkida. Aga ta ei tahtnud ennast enam nii fergesti ninapidi wedada lasta. Tal oli kindel weene, et asi peenelt kofkuräägitud ja Peasley kaptenile wististi altkäemaksu annud. Nii siis polnud mõtet selle mehe poole pöörduda. Ja kui Peetrit ka mõtet polnud ennast wastupanekuta wiia lasta maailma otša, oli talle ometi selge, et ta jõud wõitlusele praegu veel ei wastanud.

Õhteks oli waja selgusele jõuda, kus ta wiibis ja kas maad lähedal oli. Selle järele pidi ta oma kawatsused seadma.

Ta tõusis uuesti ja waatas üst. See polnud mitte lukus Smelik! Ta awas selle tasekese ja pistis pea wälja kitsasse korridorile.

Baar sammu edasi wiis korridor ühe suurema kabiini juure. Seal seisis lauall lina ja linal noad ja kahwliid sõõmifeks walmis. Suur puhtus ei paistnud laewas mitte juft walitsemat. Kõik awaldas õige teiseklassilist muljet. Kabiin oli wäikese kaubaauriku laeohwitšeeride tüübilit sõõgituba.

Kuna Peeter nõnda, ufferaamist kinni hoibes, seisid ja ringi waatas, lähenes teiselt poolt korridorist üks mees toiduwaagnaga „saloonile“. See oli kibur, tufase näoga noormees hallis jafis.

„Halloo!“ hüüdis Peeter ja wiipas.

Mees peatas filmapilgu, waatas Peetri peale, pani tableti lauale ja tuli tema juure.

„Mis ja siin wäljas teed?“ küsis ta. „Ruttu woobisse tagasi, aga kiiresti!“

Tema häbematu toon wihastas Peetrit. Juba tahtis ta temale kallale tormata ja talle hea lõpsu ta häbematusse eest anda, aga ta tarkus wõitis ja ta taltutas ennast.

„Oleksin Teile wäga täulik tassi tee eest,“ ütles ta wäga rahulikult. „Kas wõite mulle seda tuua?“

„Sa ootad seni, kui kõik olen lauale toonud,“ vastas mees lühidalt. „Eks ma siis näe, mis teha on.“

Peeter hammustas huuli ja läks oma pimedasse kabiini tagasi, et seal kannatlikult tulewait asju oodata. Kullifilmast välja waadates nägi ta üksikuid tulesid ja järelvas sellest, et laew lõuna poole pöörnud ja kannis lähedal Kenti ranna äärt mööda sõitis.

Siimats lähenejad liipawad sammud ta kabiinuksle ja steward ilmus tabletiga. Teistest tabletil polnud. Metallist teekann, peeter, tükk leiba ja pisut woid kui ka küünel — see oli ka kõik.

„Siin,“ ütles steward lühidalt. „Sellest aitab täna õhtuks. Mul on isegi nii palju teemist, et veel sinusugustele midagi erilist tuua.“

Peeter, kes woodiäärel istus, kargas ruttu püsti ja oli ühe sammuga mehe ja ukse wahel.

Ruttu pani steward tableti lauale ja seisis Peetri wastas.

„Mis sa tahad minuist, poisikene?“ küsis ta pahaselt.

Peeter mõttis teda ülewalt alla; mees vastas ta pilgule kindlusetult. Peeter märkas, et ta ülekaalu omas. Stewart näis hirmu tundwat.

„Tahtsin Teile ainult pisut kumbeid õpetada,“ ütles Peeter lahkesti.

„Tee pealt eest, wõi ma õpetan sulle veel midagi hoopis muud,“ vastas steward.

„Ei, jääge sinna, kus olete, mul pole lusti kätt Teie külge panna, aga kui mina seda teen, siis pole Teil enam midagi naerda.“

Peetri külmawerelikus, rahulik kõne ja kõigepealt kardetaw wälkumine ta silmis olid mõju awaldanud. Poisj waatas tujaselt, kuid ei liigutanud.

„Nii siis, mis laew see on?“ küsis Peeter.

„Seda sa ei teadnud?“ naeris mees. „„Meerokofas“ Londonist.“

„Kust pean mina seda teadma? Teie nägite ju, et mu uimastatult siia toodi.“

„Uimastuseks nimetad sa seda?“ vastas teine ja hirwitas oma kollaste hammastega.

Ja äkki taipas Peeter.

„Kas Teie seda ei usu?“ küsis ta,

„Noh, igatahes wäljendas Teie sõber seda teisiti, kui ta Teid kaptenile üle andis,“ vastas steward.

„Jutustas mististi, et olen joobnud, mis?“

Peetri rahulik hääel ja olek awaldasid mehele nähtawat mõju. Ta rääkis nüüd ju auhallikumalt.

„Beasley ütles, juba nädal aega ei seiswat Teie enam jalul, ja Teie ei tohi mulle seda pahaks panna, kui ma seda usun.“

Peeter waatas oma riitetele. Need olid factud tolmuga ja mustusega.

„Kui ma nüüd iseenamast filmitsen, ei wõi ma seda Teile tõesti pahaks panna,“ ütles ta. „Aga ma annan Teile oma sõna, et asi nii on, kuidas ütlen. Ma olen uimastatud ja paljaks röömitud ning wiibin wastu oma tahtmist siin laewal. Kes on kapten?“

„Mortimer Pratt,“ vastas steward. Ta näis arwawat, et see nimi Peetrile tuntud on.

„Hea küll, nii siis ütlege kohe kapten Pratile, et ma temaga tahan rääkida. Tahan, et mind wiibimata maale wiidaks.“

Stewart wahtis tarretult Peetrile; temale polnud täitja selge, kas Peeter tõsiselt rääkis wõi ei. Siis hakkas ta waljusti naerma.

„Maale wiidaks! See on tõesti tore nali. Oleme parajasti Doveri selja taha jätnud ja ei puutu eme La Platat maaga üldse enam kokku.“

13.

Kapten Pratt.

Peeter waatas stewardile.

„Mina ei naeraks Teie asemel mitte,“ ütles ta tooniga hääles, mis teise naeru kohe lannatas.

„Ma — ma ei wõinud tõesti teisiti, härra,“ wabandas ta.

Peeter märkas rahuldatult nime „härra“.

„Nii siis palun minu soowi kaptenile teatada!“

Stewardi nägu muutus äkki.

„Urge seda minuist nõudke, härra,“ palus ta

„Ja miks mitte?“

„Saafsin rusitahoobi wastu pead ja Teie poleks sellega ka midagi wõitnud. Kapten Pratt ei tunne nalja.“

Mõttlikult pigistas Peeter huuled kokku. Nähtawasti oli ta lõbusasse seltsi sattunud.

„Nii siis pean küll ise teda otsima minema.“

„Jätke see parem,“ hüüdis steward auja weenega. „Tema on täna õhtul hirmsas tujus. Siis pole hea temale wastu sattuda.“

„Aga, armas mees, iga tund kannab mu Londonist kaugemale, ja ma wõin Teile kinnitada, et mul ei ole wähematti lusti laewaga Lõuna-Ameerikasfe sõita.“

„Selle wastu ei saa Teie midagi teha,“ ütles steward. „Midagi ei leidu ilmas, mis kapten Prattit wõiks suudida mõnemesse sadamasse minema.“

„Siis peab ta minu mõnele kojusõitwale laewale paadiga üle andma,“ vastas Peeter.

„Õhjel ei saa ta seda teha, härra,“ ütles teine ruttu. „Wõtke minu nõu kuulda, härra.“

Ärge tehke täna õhtul enam lärmi. Dodate hommikuni ja siis rääkige temaga. Võimalik, et ta siis on mõistlikum. Ja siis pole me veel lõunafaldast kangel."

Peeter silmitses meest läbitungivalt. Aga stewardil näis tõesti tõsine nõu olevat. Silmanähtavalt kartis ta kapteni hirmuasti. Tõendusena, et mõinatu on pinedas meest laewalt laewale toimetada, oli tal küll õigus, liiti weel, et ilm udune oli.

Peeter tuudis alles oma jalad õige nõrgad olevat. Lähirääkimisteks, mis tal ees olid, polnud ta weel küllalt jõudu kogunud. Esiti küsis talle hea magamine weel ära.

"Noh, hea küll," tähendas ta lõpuks. "Usun, et Teie nõuanne on mõistlik, ja ootan siis hommikuni."

Nende sõnadega wõttis ta ühe raha oma wähestest taskust olevatest, mis kõik ta warandus olid.

"Soomiksin midagi paremat süüa kui see siin. Ja siis palun ma oma riideid puhtaks harjata. Kas wõite seda mulle teha?"

Stewardi silmad läikisid ahnelt, kui rahapaberi taskusse pistis. Silmanähtavalt etendasid jootrahad tema elus suurt oja.

"Aga muidugi, härra," wastas ta ruttu. "Walmistan Teile hea õhtusöögi ja korraldan ka Teie riided. Kas soowite sooja wett?"

"See oleks tõesti väga mõnus," wastas Peeter.

Stewart ruttas minema ja Peeter naeratas rahulolles. Wäike sõnawahetus oli ta elujulgust jälle tõstnud. Ta jõi teed, mis mitte just aromaatiliselte ei maitsnud, aga oli kange ja palaw.

Kestis küll aega, kuni mees uuesti ilmus. Ta tõi selle eest kaasa waagna paksu, mitte paha wälimusega supiga ja suure tüki wärsket leiba. Peale selle suure kammutäie palawat wett, tüki seepi, habemena ja harja.

"Wõite saada ka piirut liha ja juurwilja, härra, kui soowite. Aga ma usun, supp on Teie kõhule parem."

Peetrit oli sama arwamine. Ta tänas stewardi ja palus teda poole tunni pärast riiete järele tulla.

Stewart, kes müüd üsna lahke oli, noogutas ja Peeter istus aurawa waagna ette.

Saanud ta kõik isuga ära sõnud, waatles ta oma üldist seisukorda palju labkema pilguga.

Peeter kuulus nende inimeste kilda, kes peawad wastupanekut tundma, et nende jõud äärmiselt pingutuks. Ta teadis müüd, et asi räbalaks läks, kuid siin wõisid teda aidata tema positiivsed omadused. Wastjelt walmistas ta enmast järgmiseks päewaks ette, selle wastu, mis siis oodata oli.

Kui steward ilmus, lamas Peeter juba jälle woodis. Stewart wõttis ta riided kaasa ja lubas nad talle hommikul jälle tagasi tuua. Peeter peletas kõik mõtted ja katkus magada.

Kaua ei tarwitsemud ta oodata. Masinate monotoomne kära oli nii waike, laewa hõljumine nii pehme, et ta peagi nooruse rahuliksuse, muretumasse unesse uinus.

Koidunud möödunud päewa waewast ja ärritusest, ärkas ta alles hommikul ukse awamist kuuldes. Tema sõber steward ilmus teega, palawa weega ja ülikomraga, mille wiimase ta ilusasti oli harjaga puhtaks teinud.

"Toon Teile Teie eine, härra," teretas ta Peetrit. "Ja kui weel midagi wajate, tarwitsete seda mulle waid nimetada."

Peeter seletas, et ta eiotsta midagi ei waja, tõusis, ajas habeme ja riietus. Kergemini hakas ta hingama, märgates, et minestuswahendimõju peaegu täielikult oli kadunud. Tema enesetunne tõusis, tal oli nõu uue päewa kõigile wõistlustele julgesti wastu waadata.

Stewart tõi talle piirut küpsetatud sinki, wõid ja leiba, marmelaadi ja teed. Süües pidas Peeter aru, mida lähemal tunnil kõige otsustarbekohasem oli teha.

Kõige pealt pidi ta kapteni niikaugele saatma, et see tema tingimata maale wiis wõi wähe-malt mõnele kofusõitwale laewale üle andes. Ta pidi igal tingimusel koha tagasi saama. Rohutuistang lähenes ja tema tunnistusel oli mööduandew tähtsus. Mõte, mis temast wõidakst tunnistada, kui ta kohal polnud, tegi ta ärewaks.

(Järgneb.)

TELLIMISE HINNAD:		WÄLISMAILE:	
Aastas (24 nr.nr.)	Kr. 7.50	2 kuus (4 nr.nr.)	Kr. 1.60
1/2 " (12 nr.nr.)	" 4.—	1 " (2 nr.nr.)	" —.80
1/4 aast. (6 nr.nr.)	" 2.25	Üksiknumber	" —.40
		1/1 aastas	Kr. 10.—
		1/2 "	" 5.—
		1/4 "	" 2.50

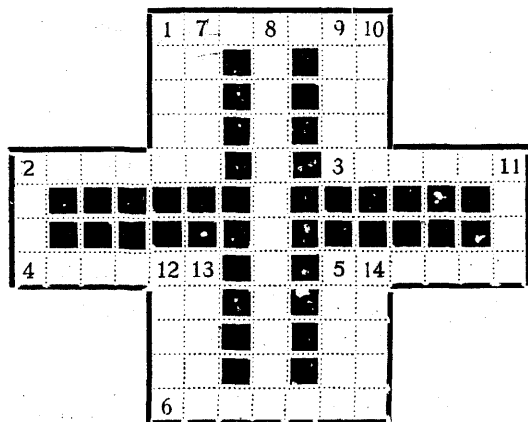
Tellimisi wõtawad wastu kõik postkontorid, raamatukauplused ja „Romaani“ esitused.
 Talituse aadress: Tallinn, Müüriwahe tän. 16. Telefon 12-53.

Hindmõistatus

Nr. 4 (142)

Ristsõnademõistatus.

Kokkuseadnud **H. Tammisaar.**

Sõnade tähendused.

- Pahemalt paremale.
1. Linn ida Aasias.
  2. Õlilambi osa.
  3. Wärv.
  4. Asetatakse weoriistadele.
  5. Aastatel waadeldud ilmastik.
  6. Wõimust wõtma.
- Ülewalt alla.
1. Walmistab sülg.
  2. Putukas toas.
  5. Metall.
  7. Rõngasaar.
  8. Mäed Ameerikas.
  9. Optilise läätsa kuju.
  10. Tarvitatakse kleepimise wahendina.
  11. Naisterahwa nimi.
  12. Meesjuudi eesnimi.
  12. On igas kaupluses.
  14. Waimulik Tibetis.

Lahendused tulewad saata „Romaani“ talitusele, Tallinn, märgusõna all „**Hindmõistatuselahendus**“ kuni 1. aprillini 1928 a. Lahendusi võib saata mitu ühes ümbrikus ehk panna „Romaani“ talituse (Müürivahe t. 16) sissekäigu juures asuvasse kirjakasti. Lahendajate nimed awaldatakse „Romaan“ nr. 8. (146).

Õigete lahenduste saatjate wahel loositakse wälja: 1.) **Eesti Vabariigi loomispäiwilt** (hind 20 krooni.); 2) **Reinhold Kask** — **Walik prantsuse nowelle**; 3) **Eino Leino** — **Päew Helsingis**. Loosimine on 5. aprillil kell 3 p. l. talituse ruumes. „**Romaani**“ talitus.

HALB SUULÕHN

mõjub eemaltõukavalt. Ebavärviline hambakate teeb kõige ilusama näo inetuks.

Mõlemad iluduse puudused võivad saada täitsa kahjuta viisil eemaldatud

hambapastaga **CHLORODONT**
läbi. — Igalpool saadaval.

IGASUGUSEID KÜÜNLAID
VALMISTAB

KVVNLATEHAS
STEARIN
G. RAVKAS.

TALLINN

TELEFON N° 28-93 ja N° 47.

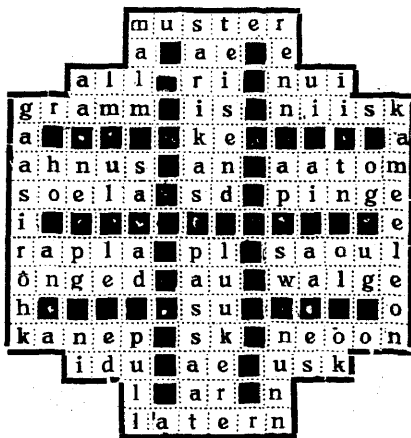
6. Eesti Näitus - messil

1927. aastal kroonitud

I - kuldaurahaga.

Hindmõistatuse lahendus

Nr. 24 (138)

Õlgeid soletüsi saatsid:

Tallinnast: Edgar Ant, Ralf Arman, A. Arnower, Märt Alexander, Ralf Arman, J. Bork, Elmar Brenner, W. Betlem, E. Bachmann, R. Bluum, A. Börilow, E. Emann, R. Eilmann, L. Freudenstein, Aleksander Gold, O. L. Gutmann, R. H., E. Heinrichsen, Karl Holmann, L. Heinrichson, Karl Holzmeier, Karl Helstein, A. Haawa, Harald Johani, Edmund Johanson, F. Isajew, Edgar Jaanus, And. Janson, Ew. Kuuskmann, H. Kangro, Ilmar Kruusmann, Wold. Kokaselts, Edgar Koost, W. Käär, Oskar Kanarpik, S. Kask, L. Kolk, J. Krajs, Aug. Kaasik, A. Koni, Alfred Kanne, Ellen Lepp, Viktor Leikart, Johannes Liwer, K. Lind, Helene Liwer, A. Lutter, Elmar Liwer, E. Luuk, B. Mäekask, Ellen Mollifer, E. Madawere, Hed. Martinson, Juhan Mölifer, Edgar Neumann, Juh. Nigul, Raymond Olup, August Oraw, Ülo Oraw, Irma Oraw, Prooso, Alice Poomann, H. Poomann, Alfred Penjamin, Oswald Pärtelpoeg, A. Peegel, Johannes Rammo, Linda Räesk, O. Räesk, Lilly Raud, Joh. Reesik, Vera Reisner, Valentin Roso, Hans Reemann, Helene Reemann, Neeme Rabba, P. R-ni, A. Raudfeldt, H. Soots, Anna Sonn, Richard Sisas, Rudolf Sarw, Helmut Salum, Leida Sepp, N. Saarens, A. Simson, Heinrich Sukk, Endel Toop, H. Teerik, Joh. Torneo, W. Treu- feldt, A. Tuulik, Leonid Tonart, Albert Tambak,

A. Treu- feldt, M. Truwe, Else Wisberg, M. Winkel, O. Wiisileht, E. Wiisileht, H. Wildt, Endel Waa- demann, Al. Weigart, M. Willater.

Tartust: Anfonas, Alfred Kuusik, Rich- mumm, Astrid Ratnik, Heinrich Tamberg.

Pärnust: Harry Alla, Edith Alla, Arnold Janson, Milda Küng, E. Kewardt, Gertha Kase, Georg Kase, Artur Kase, Wirwe Kase, Liivia Kase, K. Oja, Silva, J. Sai, P. Taba, Johannes Siigur.

Wiljandist: Woldemar Kill, E. Mihkel- son, Hans Pruuli, E. Pehap, Richard Pruuli, A. Riismandel, W. Tupits, Leopold Taar, A. Tults, H. Wanamõis.

Narwast: Marta Adosson, A. Leppik, Bruno Leppik, Karl Sakh.

Pefserist: Ferdinand Rätsep, A. Walentin.

Rakwerest: Alfred Asi, Aleksander Asi, Harry Rängsepp.

Walgast: J. Swirgstin, J. Winnal.

Tapa: H. Beikmann, Lya Beta, Helmut Einpaul, Erna Einpaul, E. Embach, A. Jantra, A. Koort, Ina Kassy, E. Luuk, B. Luuk, Harald Noormets, E. Rommer, Marta Simson, W. Terts, Otto Tamm.

Haapsalust: Raaja Jeromin, H. Konsen, Albert Luther, Philipp Miedebeey.

Jänedalt: Ida Abjan, Joh. Abjan, Joh. Beddy, Eliise Beddy. **Sadalast:** Willem Da- wel.

Kliust: L. Hermann, Maria Rooberg, Maria Tamberg, Artur Tamberg. **Aegwildust:** Wold. K., Alfred Kokaselts, Arnold Kaalmann.

Sauolt: E. Sastok. **Türift:** E. Emann, E. Tenso. **Keilast:** A. Kutpri, E. Warma. **Karksf**

Nuiast: E. Wanker, M. Wanker. **Kiltsist:** Leo Waademann. **Kodasuust:** O Lipstok.

Riisiperest: R. Pilberg. **Sompast:** R. Rikken. **Raplast:** A. Nigosson. **Räpinast:** Linda Saar. **Jõgewart:** R. Terasmägi. **Maa-**

sist: Johannes Siilem. **Elwast:** Al. Laas, Manfred. **Abjast:** Ilmar Mägi, Endel Mägi, Joh. Sakk, Peeter Rõigas, Joh. Timmermann.

Neist võitsid loosimisel: 1 paar suuske — **Heinrich Tamberg**, Tartust, Ratsa rüg.

II esk.; 2) 1 anne Ed. Wilde kogutud teostest — **N. Saarens**, Tallinnast, Sadama 11-a—3

3) Juhan Liiv Käkimäe kägu — **Arnold Kaalmann**, Aegwildust.

„Romaan'i“ tallus.

OSKAR KILGAS

Trikoo- soka- ja pitsivabrik

Prii tänav 3

TALLINNAS

Kõnetraat 2-23

...

VALMISTAB KÕRGES HEADUSES:

Siidi-, floor- ja villaseid **SUKKI** ja **SOKKE, LASTESUKKI**.
Villast-, puuvillast- ja siidist **trikoopesu, spordiülikondi** j. n. e.

Pesupitse: Klöppel ehk venepitse,
broderii ja gipüür.

!!Müük ainult en gros!!

!!Müük ainult en gros!!

Rätsepaäri

MAX JOHANSON

Tallinnas, Lühike jalg 6

Kõnetraat 30-89

Enneolemata suures väljavalikus olen saanud moodsaid Inglis palitu ja kasuka riideid. Niisamuti fraki, smokingi ja ülikonnariided.

Austusega **M. Johanson.**

Meie müüme võistlemata odavalt omast ärist: **kõike midalaps** sündimisest kuni **12 a. vanuseni** tarvitab: nagu pesu, ülikonde, kleite, palituid, mütse jne.

Meie valmistame omas spetsiaal töökojas kiirelt, maitserikkalt ja odavalt: laste pesu ja kõiksugu laste riideid ka tarvitate oma materjalist. Praegu ladus rikkalik valik talve ja kevade laste riideid. Iseäranis soojalt soovitame talveks ja kevadeks- laste trikoopesu: särke, pükse, pihi- kuid jne. Oleme valmistanud kevadhooajaks oma väikestele sõpradele väljamaa modellide järele kevad-uudis-riietust. Palume nudilaste vanemaid lahkesti meie juure modelle vaatama tulla.

TALLINNA,

Raekoja plats 10. S. Rosikrantsi 15.

„Babytarbed“

NIGULISTE TÄNAV Nr. 6

apteegi vastu. Telefon 13-47.

Riiete keemiline puhastuse ja kiirpressimise tööstus

„VESTA“

kõige uuema Ameerika meetodi järele.

Riiete pressimine selle meetodi järele on riidele väga kasulik. Vaacuum süsteem imeb riidest tolmu ja mustuse. Kestev kuum aur steriliseerib riide, surmab kõik idud ja kõrvaldab kehalõhnad.

Selle meetodi abil pressimine ergutab riide karva, eemaldab läike, annab riidele tagasi original värvi ja puhta, värske ning uue välimuse.

Riide ei saa mitte rebitud ega venitatud, nagu vana, triikrauuga pressimise juures.

Meeste ja naisteriiete: ülikondade, kostüümide, palitute jne. kiirpressimine ja puhastamine igasugu plekkidest. Riiete parandus.

Ülikonna pressimine 15 minuti jooksul.

Kohal pressijaile ootamiseks eriruum.

Odavad hinnad.

Äratoomine ja kojusaatmine tasuta.

Telefoneerige

Nr. 13-47

ja Teie riided viiakse kodust ja saadetakse puhastatult ja pressitult tagasi ilma lisamaksuta.

Ka kantud ülikond näeb välja veel hea ja nagu uus, kui ta on alati korralikult puhastatud ja pressitud „VESTA“ juures.

Meesterahwa rätsepaäri

A. SOONBERG

Tallinn, Wene tän. 1—14. Kõnetr. 16-59.

Teatan oma austatud tellijatele, et olen Inglismaalt kätte saanud kõik tarwisminewad riided käesolewaks ja tulewaks hooajaks.

A. SOONBERG.